

TETELA BOBO'ANA

MAKI

'I'ETOLADINA

Buki gete solanaya Yesu 'ina guinuwa waiwaidi 'iemwasalidi, nate yaluyaluwa bi'i 'iewaiwai sinedi ga tomota 'ediyega 'iula apwesedi, wate le'oasa yaudi 'igiebobo'anedi, wate yagila be lisu 'iloinedi, ta 'itauya ola debanega. Boda sinabwadi 'ie'enidi masula gidalina 'enega, ta Anuwa Tabu 'igie'esasena, ga wate 'ana tolomugiyao 'idi onao 'iewaiwai sinedi, ta wate bubuna to'umalina ta 'ana e'isa mwawasa 'iewaiwaisinedi.

Yoni togiebapitaiso 'ina loguguya
(*Madiu 3:1-12; Luke 3:1-9, 15-17; Yoni 1:19-28*)

1 ¹ Gete tetela bobo'ana To'etoseyana Yesu, Tauna Yaubada natuna, tetelina 'ana 'ebe e'ale.

² “Lowaenei palopita Aisea Yesu manuna 'i'etoladina, ga Yaubada 'ina ona 'isimanena, 'igwae:

“Gete 'igu toepilialeale yaetune be 'inugana be manuyo 'eda 'ikakali, ³ be sena mitawa daitaya^b 'enana sinabwana 'enega 'ida simana apwesa be 'ida gwae, “Inapwana 'ina 'eda wada kakali ta wagiepaepalu.’”

⁴ “Enega Yoni togiebapitaiso nina 'iapwesa sena mitawa daitaya ga 'iguguya tomota 'ediya, 'igwae, “Imi bubuna to'umalidi 'ediyega wada nuwa'ebuni be 'enega yada giebpitaisoemi ta Yaubada 'imi bubuna nidi 'ida nuwataudi.”

⁵ Ta tomota yaulyaudi sena Yudia maibo'ana 'enega be 'asa Yelusalema 'enega sidelima Yoni 'ina guguya sabi nonona, ga 'idi bubuna to'umalidi

^a **1:2-3** Mal 3:1; Lu 7:27; Ais 40:3 ^b **1:3** *mitawa daita*: Me Yudia 'idi mitawa kaukau be gulegulewa daisinamo, ta pwatula gidalina, be kaiwenao wate nigeya sinabwadi.

^c **1:4** Gu 13:34; Lu 1:77

sisimanedi, ga 'igiebpaitaisoedi bwasi Yolidani 'enaya. ⁶Yoni 'ana 'oama yobai kameli unuununa tuga, ta 'ana gadiwana kameli bwalana, ta 'ana masulao bilolo be mu'awa tuga.

⁷Ta Yoni 'iguguya ga 'igwae, “Tauna muliguyega 'imeemai 'isinabwa sinegu, 'enega nigeya 'ilobwelobwenegu be 'aenaya yabwagobwago be 'ana 'aelawa yali'ami. ⁸^dAbo'agu bwasiyega tuga yagiebpaitaisoemi, ta tauna Yaluyaluwa Tabunega 'ida giebpaitaisoemi.”

Yesu 'ana giebpaitaiso
(Madiu 3:13-17; Luke 3:21-22)

⁹Tuta gote 'enaya Yesu 'asa Nasaleta 'ipilisinena, nate sena Galili 'enega, ga 'imai bwasi Yolidani 'enaya ga Yoni Yesu 'igiebpaitaisoena. ¹⁰“Ta Yesu ni'atu bwasiyega 'igayo'oya'ama ga 'i'itatu'e ta galewa 'i'itena 'i'egegena, ta Yaluyaluwa Tabuna 'ana 'ita 'atuwa bunebune 'imwa'uta 'enaya. ¹¹^fEnega 'ebweu 'enana galewega 'ionama 'igwae, “‘Oyo natu'ai'ailigu, manuyo yagwausowala sinabwana.”

Seitani Yesu 'itoona
(Madiu 4:1-11; Luke 4:1-13)

¹²Gote 'enega ga Yaubada Yaluyaluwana Yesu 'ietunena ga 'itauya mitawa daitaya, ¹³^gga 'asiyata poti gote 'ena 'imiyana ta tuta nidi 'ediya Seitani 'itoo waiwai be 'aene Yesu 'igiebe'u. Ta sena nina 'enaya yobai bosasa wate simiyami, ta aneloseyao Yesu si'ita'i'isina.

Togomana site ata Yesu 'ibwauyedi
(Madiu 4:12-22; Luke 4:14-15, 5:1-11)

¹⁴^hGa tuta nina 'ena Kini Elodi 'iloina ga 'enega Yoni deliya sisa'u luguyena ga muliyega Yesu 'iapwesa Galili, ga Tetela bobo'ana Yaubada 'enega 'iloguguyaena, ¹⁵^{igwae}, “Tuta ni'atu 'iapwesama be Yaubada 'ida etoloina 'eday. 'Enega 'imi guinuwa to'umalidi 'ediyega wada nuwa'ebuni be Tetela bobo'ana wada emise.”

¹⁶'Enega 'ebweu tuta Yesu ola Galili le'awinaya 'iwadawada'e ga togomana siteluwa matasina 'i'itedi Galili olanaya 'idi gomana siyauyauye, 'adi esanao Saimoni be Anidulu. ¹⁷Ga Yesu 'ibwauyedima, 'igwae, “Wamuliyegu be yada gibubumi tomota 'adi togomanao.” ¹⁸ⁱGote 'ena 'idi gomana sipilisinena ga Yesu simuliyena.

¹⁹'Enega 'iawada'e nao tupwana ga Yemesa be Yoni, taudi Sebedi natunao, 'i'itedi wagaya 'idi gomana sigibugibudi, ²⁰ga 'ibwauyedima, ga tamadiya ma ina topaisewao siebesinedi nada wagaya ta Yesu simuliyena.

^d 1:8 Gu 1:5 ^e 1:10 Yo 1:32 ^f 1:11 Sam 2:7 ^g 1:13 Ib 4:15 ^h 1:14-15 Md 3:2

ⁱ 1:18 Md 19:27

Yesu 'ebweu tai 'enega yaluyaluwa bi'i 'iula apwesena
(*Luke 4:31-37*)

²¹ Ga muliyega simai 'asa sinabwana 'ana esana Kapaneumi 'enaya, ga Sabateya Yesu anuwa tapwalolo 'ena 'ilugu ga 'ie'ita. ²² ^j Ta tomota maibo'adi nuwadi 'iowana 'ina e'ita manuna, ga sigwae, “E'ita gete palupaluna ta waiwaina, ta 'ida lolina 'ana toe'itao 'idi e'ita nenetana.”

²³ ^k Ta anuwa tapwalolo nina 'enaya 'ebweu tai 'imiyami, ta tai nina 'enaya yaluyaluwa bi'i lowa 'ilugu ga 'imiyami, 'enega tai nina Yesu 'ena 'ibwau, ²⁴ ^l igwae, “Yesu, 'oyo goma Nasaleta, to'ase 'alena ga 'umai 'emaya? Nuwanuwayo be 'aene 'uda pe'uma, aga? Ta 'oyo sa'i ni'atu yamwalatonimu, 'oyo tuga Yaubada Natuna.”

²⁵ Ta Yesu 'iloinena, 'igwae, “'Ulosa'u be tai nate 'enega 'uapwesama.”

²⁶ 'Enega yaluyaluwa bi'i tai nina 'igietaina ga 'idededela ta 'imagana toila ga muliyega yaluyaluwa bi'i tai solanega 'iapwesa.

²⁷ 'Enega tomota maibo'adi silosuyaedi ga taudimo sienaiedi, sigwae, “Mwa'adega e'ita auwauna gete? Gete tai nina 'ina loinega yaluyaluwa bi'i 'iloiloinedi ta siematamatane.” ²⁸ 'Enega Yesu tetelina silelewanena Galili senanao maibo'adi 'ediya.

Yesu tole'oasa yaudi 'igie bobo'enedi
(*Madiu 8:14-17; Luke 4:38-41*)

²⁹ Ta Yesu anuwa tapwalolo 'enega 'iapwesa ga Yemesa be Yoni ma'enao sitauya Saimoni be Anidulu 'idi anuwaya. ³⁰ Ga Saimoni lawana ooyaiyaiyega 'ile'oasa, 'enega Yesu siemataluwena tole'oasa nina manuna. ³¹ Ga Yesu 'ilugu 'enaya ga nimanaya 'igiyaina ga 'igietoolona, ga 'ina le'oasa 'isaligogo. 'Enega waine nina 'iapwesa ga 'adi masula 'igibubuna.

³² ^l Ta sinala ni'atu 'isugusuguwa, ga tomota 'idi tole'oasao be taudi yaluyaluwa bi'i 'ediyega sile'oasa maibo'adi sime'edi Yesu 'enaya, ³³ ^m be wate 'asa 'ana tomiyanao maibo'adi siegogonama ga anuwa nina matanaya sitoolo. ³⁴ 'Enega tole'oasao yaudi be taudi yaluyaluwa bi'i 'igie kabalevedi maibo'adi Yesu 'igie bobo'enedi. Ta yaluyaluwa bi'i 'eguma 'iula apwesedi 'i'etobodedi be geya'abo sisimasimane, manuna tauna simwalatonina.

Yesu Galili senananaya 'iloguguya
(*Luke 4:42-44*)

³⁵ ⁿ Ta 'enega gonamapumapuya^o Yesu 'itoolo ga anuwega 'iapwesa ga tebweuna 'itauya mwatui daitaya ga 'isidasida Yaubada 'ena.

^j 1:22 Md 7:28 ^k 1:23-24 Mk 5:7; Yo 6:69 ^l 1:32 Md 4:24 ^m 1:33-34 Mk 3:11-12; Gu 16:17-18 ⁿ 1:35 Md 14:23; Lu 5:16 ^o 1:35 *gonamapumapuya*: Gonagona gidalina.

³⁶ Ta Saimoni magosenao wate siapwesa ga Yesu si'ebesena, ³⁷ ga silobenaya ta sieonena, “Tomota yaudi nuwanuwadi 'oyo.”

³⁸ Ta Yesu 'igwae, “Tatatauya 'aina wate 'asa 'ediya be yaloguguya. Gete manuna yamai.”

³⁹ ^PEnega Galili maibo'ana 'iasakowasiyena ga 'idi anuwa tapwalolo 'ediya 'iloguguya ta wate yaluyaluwa bi'i tomota 'ediyega 'iula apwesedi.

Yesu tolepelo 'ebweu 'igie bobo'anena

⁴⁰ Ta tolepelo 'ebweuna Yesu 'ena 'imai ga 'i'aetulasaya ta 'isidena, 'igwae, “'Eguma 'imu nuwanuwa nadigega, kapekapeyana be 'ugie bobo'anegu.”

⁴¹ 'Enega Yesu 'i'atenuwa 'ole'oleyena ga nimanega tai bwalana 'igitooona ta 'igwae, “O bobo'ana! 'Uda 'esasa!” ⁴² Ga tai nina 'ana lepelo 'igumwala manini, ga 'i'esasena.

⁴³ ^qTa Yesu tai nina 'i'ena pa'alena, ⁴⁴ 'igwae, “'Utatauya ta geya'abo 'ebweu wate yaita 'ena 'usimasimanegu, ta esi palupaluna 'utatauya totaliya 'enaya be 'i'tayo, be 'enega 'imu taliya 'u'ebwaya Yaubada 'ena, to'ase nadigega 'ada lolina Mosese 'enega, be 'enega tomota simwalatoniyo 'aene ni'atu 'u'esasemu.”

⁴⁵ ^rTa tolepelo nina nigeya Yesu 'ina lolina 'iematamatane, ta tomota yaudi 'ediya 'iesimasimana. 'Enega Yesu nigeya sawesawenaya 'ia'ata'atamana 'asa nidi soladiya, ta 'enega 'itauya sena mwatui daitaya ga nada 'imiyamiya, ta tomota sena yaudi 'ediyega sitauya 'enaya.

Yesu tokweno 'igie bobo'anena

(*Madiu 9:1-8; Luke 5:17-26*)

2 ¹ 'Asiyata 'aina sigumwala ga Yesu 'iila Kapaneumi 'enaya, ga alena sinonona 'aene Yesu ni'atu 'iila limanama. ² Ta 'enega pwalu sinabwana anuwa solanaya be wate 'awa 'atamaninaya siegogona, ga Yesu 'iguguya 'ediya.

³ Ta tokweno 'ebweu sime'ena ta 'ana to'aalao site ata 'ebe 'enoega si'aalinama, ⁴ ga sitoona be 'aene tokweno nina siluguye Yesu 'ena, ta nigeya sawesawediya, manuna pwalu sinabwa wawasae, 'enega si'aala tu'eyena anuwa debanaya ga 'ana 'atowa si'ewayaulena, ta 'enega tokweno nina ma 'ebe'enona sietabetabeyena ga Yesu matanaya sisa'una.

⁵ ^s'Enega Yesu ni'atu tai nidi 'idi emisa 'imwalatonina ga tokweno nina 'ieonena, “Natugu, 'imu bubuna to'umalidi 'adi nuwatau ni'atu 'ulobedi.”

⁶ ^tTa 'aina lolina 'ana toe'itao Yesu selabenaya simiyami ga 'ina ona sinonona ga taudimo 'atediya sinuwanuwa, ⁷ “Yesu gete mwa'ade ga

^p 1:39 Md 4:23-25 ^q 1:43-44 1 Loi 14:1-4 ^r 1:45 Mk 7:36 ^s 2:5 Lu 7:48

^t 2:6-7 1 Yo 1:9; Ais 43:25

Yaubada 'ena 'ioopa'ala? Manuna nige ya 'ebweu yaita sawesawenaya be tomota 'idi bubuna to'umalina 'ida nuwataudi, nate namo Yaubada sawesawenaya.”

⁸Ta Yesu ni'atu 'atenaya 'idi nuwanuwa 'imwalatonina, 'enega 'ieonedi, “To'ase manuna nate nadigega wanuwanuwa'esa? ⁹Ta to'ase wanuwana yada onae tokweno gete 'enaya be 'aene yada gwae, “Imu bubuna to'umalina ni'atu yanuwataudi,’ nai yada gwae, “Utoolo be 'imu 'ebe'eno 'u'aali be 'utatauya”? ¹⁰Ta wada mwalatoni 'aene 'abo'agu Tomota Natuna,” be ma igu lolina bale'uya be tomota 'idi bubuna to'umalina yanuwataudi.” ¹¹'Enega tokweno nina 'ieonena, 'igwae, “'Abo'agu gete yaenonayo, “Utoolo be 'imu 'ebe'eno 'u'aala be 'utatauya 'imu 'asaya.’”

¹²”Ta 'enega 'itoolo ga 'ina 'ebe'eno 'i'aalena ga boda matadiyega 'iapwesa. Gote 'ena pwalu maibo'adi nuwadi 'iowana ta Yaubada situpuna, sigwae, “Guinuwa gete 'ebe nuwaowana ga batuwa namo ta'itena.”

Yesu Libai 'ibwauyena
(*Madiu 9:9-13; Luke 5:27-32*)

¹³'Enega Yesu 'iapwesa limana Galili le'awinaya, ta wate pwalu siegogonama, ga 'ie'ita 'ediya. ¹⁴Ta 'ina e'ita 'ilosalonina ga 'itautauya ga 'ebweu takisi 'ana to'ewa 'i'itena 'ina anuwa 'ebe paisewa 'ena 'imiyami. Tai nina Libai, ta tamana Alipio. Ga Yesu 'ieonena, “Libai 'umuliyegu.” 'Enega Libai nina 'itoolo ga Yesu 'imuliyena.

¹⁵Ta muliyega Yesu ma ina tononoyao simai Libai 'ina anuwaya sabi 'e'ai, ga boda Yesu simuliyena, taudi takisi 'ana to'ewao be wate 'aidi toto'umalidi, ga Yesu ma ina tononoyao ma'ediyaog simiyatowa.

¹⁶”^w'Enega Palisi 'idi lolina 'ana toe'itao si'itena, ga Yesu 'ina tononoyao 'ediya sienaida, sigwae, “To'ase manuna 'imi toe'ita takisi 'ana to'ewao ta wate toto'umalidi 'aina ma'enaog si'e'ai egogona?”

¹⁷”^xTa Yesu ona gete 'inonona ga 'ieonedi, “Taudi bobo'adi geya nuwadi togile'oasa, ta tole'oasao esiya nuwanuwadi togile'oasa. 'Abo'agu yamaiya nige ya topalupaludi manudi, ta toto'umalidi sabi lemedi.”

Yesu 'ina ona 'ebotana manuna
(*Madiu 9:14-17; Luke 5:33-39*)

¹⁸Ta Yoni 'ina tononoyao be wate Palisiyao 'e'ai 'enega siedidigula 'idi tapwalolo manuna, 'enega 'aina tomota Yesu 'ena simai ga sieonena,

^u **2:10** *Tomota Natuna*: Yesu tauna 'ieesena The Son of Man, 'ana mwalatoni tomota tuga. Yesu taunamo 'ieesena Tomota Natuna, ta 'ina e'itao 'ediyega tomota simwalatonina 'aene tauna To'etoseyana Keliso. ^v **2:12** Md 9:33 ^w **2:16** Md 11:19; Lu 15:1-2 ^x **2:17** Lu 19:10; 1 Ti 1:15

sigwae, “Yoni 'ina tononoyao be wate Palisiyao 'idi tononoyao siedidigula, ta mwa'adega ga 'enega 'imu tononoyao nigea siediedidigula?”

¹⁹“Enega Yesu ona semalimaliyega 'ieonedi, 'igwae, “Mwa'adega, 'ilobwenena be ai 'ana toyo'oyao siedidigula 'abo toai me'olotona ma'ediya simiyami? Nigea sa'! Manuna tauna ma'ena maibo'adi siegwausowala. ²⁰Ta wanuwa'i'isi 'aene tuta 'imeemai be toai nina 'ipilisinedi, 'enega esi sinuwa mwau be siedidigula ta si'ebotana.”

²¹“Ta 'ebweu wate onasemalimali 'i'ebwa'edi, 'igwae, “Nigea sawesawenaya be kaleko auwauna senasenaminega 'oama kadekadelina tabwabwada, 'abona nai esabu nina 'iesabu toili. ²²Ta wate nigea 'ebweu yaita oine auwauna 'ida siwena bwala 'ebesiwa kadekadelidi 'ediya, 'abona nai si'alasabudi be oine ta 'ebesiwa 'adi mudala, ta esi tada siwai 'ebesiwa auwau daisinamo 'ediya.”

Yesu Sabate 'ana 'inapwana

(Madiu 12:1-8; Luke 6:1-5)

²³“Sabateya Yesu ma ina tononoyao bagula solanega sitauya ga tonono nidi witi atuna si'egitagedi ga si'enidi. ²⁴Ta Palisiyao si'itediya ga Yesu sieonena, sigwae, “Inapwana, mwa'adega ga 'enega 'imu tononoyao Sabate 'ana loina sile'oale'oa?”

²⁵^b“Enega Yesu 'ieonedi, 'igwae, “Buki Tabu 'ena si'etoladina Debida manuna be 'eguma wasawai, wada mwalatoni 'aene tauna magosenao sibotana sinabwana, ²⁶'enega Yaubada 'ina anuwaya 'ilugu ga beledi etaetabuna 'i'ewena ga si'enina. Beledi nina ma 'ana loina 'aene totaliya dimo 'adi tagwala be sida 'ani. Ta tuwa tuga sibotana, 'enega totaliya sinabwana, 'ana esana Ebayada, 'itagwalena ga si'enina.”

²⁷^c“Enega Yesu 'ieonedi wate, 'igwae, “Yaubada Sabate 'i'ebwa'eda 'ida bobo'ana manuna, nigea 'aene 'imweluluida Sabate manuna. ²⁸Manuna 'abo'agu Tomota Natuna ta wate Sabate 'ana 'inapwana.”

Yesu tai nimameyomeyo 'igiebobo'anena

(Madiu 12:9-14; Luke 6:6-11)

3 ¹“Enega muliyega Yesu 'iila limana anuwa tapwalolo 'enaya ga nada 'ebweu tai nima meyomeyona 'ilobena. ²^dTa Palisiyao Yesu silomata'i'isi, be 'eguma tai nina 'igiebobo'ane Sabate 'enaya ma'etamo 'enega sida e'ewa. ³“Enega Yesu tai nina 'ieonena, “Utoolo be 'ulagama,” ga tai nina 'itoolo ga 'ilaga.

⁴Ga Yesu 'inapwanao 'ieonedi, 'igwae, “Gete 'igu enaida 'emiya: To guinuwa bobo'ana 'edayay? Sabate 'ena talelema nai tagie'elouya?

^y 2:19 Yo 3:29 ^z 2:21-22 1 Ko 10:21; 2 Ko 6:16 ^a 2:23 2 Loi 23:25

^b 2:25-26 1 Sam 21:1-6 ^c 2:27 2 Loi 5:14 ^d 3:2 Lu 13:14

Ta'etoseyana nai taloemwawasa?" Ga 'ina ona nigeysa sie'ie'isa. ⁵ Ta Yesu 'idune masimasiyedi ma ina gamwasowala ta ma ina nuwamwau 'idi debapa'ala manuna, ga tai nina 'ieonena, 'igwae, "Nimayo 'uyasitoto," ga tai nimana 'iyasitotona ga 'ibobo'ana.

⁶ Enega Palisiyao ma idi gamwasowala siapwesa ga Elodi 'ina bodao ma'ediyao siloiloina be mwa'adega Yesu sida loemwawasa'ese.

Boda Galili le'awinaya

⁷ Enega Yesu 'ipilisinedi ga ma ina tononoyao sidolo Galili le'awinaya, ta pwalu sinabwana simuliyenama. ⁸ Boda nidi getedi Yesu alena sinononaya ta Galiliyega be Yudiaega be Yelusalemega be Idumea senanega be Yolidani mali senega ta 'aina 'asa nidi Taiya be Saidoni selabediyega siegogonama.

⁹⁻¹⁰ Ta Yesu tole'oasao 'igiebobo'enedi, 'enega tole'oasao yaudi siegigigilama sabi gitoona, 'enega Yesu 'ina tononoyao 'ieonedi, "Waga manugu wame'e be 'abo tomota siegigigila wawasae yagegelu wagaya."

¹¹ Ta tomotai nidi 'ediya yaluyaluwa bi'i siluguya, 'eguma Yesu si'itai, sibe'u sanamwa'uta matanaya ta sibwaubwau, sigwae, "Oyo Yaubada Natuna." ¹² Ta Yesu 'iloina pa'aledi, 'igwae, "Geya'abo wabwaubwau siapwesa 'aene 'abo'agu Yaubada Natuna."

Yesu site tuwelo 'iesinuwedi (Madiu 10:1-4; Luke 6:12-16)

¹³ Enega muliyega 'oyaya 'itu'e ga 'ina tononoyao nidi 'iesinuwediyaga ga 'ibwauyedi ga situ'ema 'enaya, ¹⁴ gga 'ieonedi, 'igwae, "Omi wate tuwelo yaesinuwemiya be 'omi ma'egwao tamiyami be muliyega yaetunemi 'aina sena 'ediya be wada loguguya ¹⁵ ta waiwaiyega yaluyaluwa bi'i tomota 'ediyega wada ula apwesedi."

¹⁶ Ta 'adi esanao getedi: Saimoni (tauna wate 'ieesena Pita); ¹⁷ ta wate Yemesa matasina Yoni, taudi Sebedi natunao, ta Yesu 'ieesedi Bowanage (ta Bowanage 'ana mwalatoi 'aene taudi 'atuwa wepalala nadigega); ¹⁸ ta wate Anidulu be, Pilipi be, Batolomiu be, Madiu be, Tomasi be, mali Yemesa tauna Alipio natuna be, Tadiasi be, mali Saimoni, tauna togewana 'ebeloina manuna; ¹⁹ ta wate Yudasa Isikaliota, tauna ma'etamo Yesu 'ida sipupuye.

^e 3:5 Md 9:13 ^f 3:6 Md 22:15-16 ^g 3:14-15 Lu 9:1 ^h 3:16 Yo 1:42 ⁱ 3:17 Lu 9:54

Yesu ta Bielisisibubi*(Madiu 12:22-32; Luke 11:14-23, 12:10)*

20^jEnega muliyega Yesu 'iila 'ina 'asaya, ta boda sinabwa wawasae siegogona 'enaya ga nigeaya sawesawenaya Yesu ma ina tononoyao sieyawai'ata be si'a'a. 21^kTa 'ina susuyao sinonona 'aene Yesu nigeaya 'ida eyawai'ata, 'enega sitaaya sabi 'au'ewenama, manuna sinuwena 'aene, "Ni'atu 'ikabaleya."

22^lTa lolina 'ana toe'itao 'aidi ni'atu Yelusalemega simwa'utama ga Yesu 'ina paisewa sinabwana si'itenaya ga sigwae, "Tai gete 'ietoguinuwa manuna Bielisisibubi,^m yaluyaluwa bi'i 'idi 'inapwana 'ina waiwaiyega yaluyaluwa bi'i 'iula apwesedi."

23ⁿEnega Yesu tomota nidi 'ibwauyedima ga onasemalimaliyega 'ie'ita 'ediya, 'igwae, "To'ase manuna Seitani 'aene tauna 'ana bodao 'ediya 'ida etalauwala?" 24^oTa wate 'igwae, "Eguma 'ebweu 'ebeloina 'enaya tomotai siweweyala be taudimo silosalosaiya ma'etamo 'ebeloina nina 'ineneneta be 'ibebe'u. 25^pWate 'eguma susu 'ebweuna ta siweweyala be taudimo silosalosaiya ma'etamo sineneta be 'idi miya 'ito'umali. 26^qSeitani wate nadigega, 'eguma ma gosenao taudimo silosaiya 'iabe 'ina 'ebeloina nina 'ibebe'u be 'igugumwala.

27^r"Ebe'ita gete tai waiwaina nadigega Seitani 'ina anuwaya. Nigeaya sawesawenaya 'ebweu yaita 'ilulugu be 'ina gwegwe 'ilo'ewadi, ta esi 'eguma 'ebweu tai balaeyega toewaiwai nina nimana be 'aena 'iyona nuganedi ta 'enega muliyega sawesawenaya 'ilulugu 'ina anuwaya be 'ina gwegwe nidi 'ilo'ewadi.

28^sEnega gete yaeona 'ai'ailimi 'aene tomota 'idi loegesiyao be 'idi ona to'umalina maibo'ana Yaubada 'ida nuwataudi, 29^tta 'abo yaita Yaluyaluwa Tabuna 'i'awa to'umaliyei, geya'abo sa'i Yaubada 'inuwanuwatau, ta gete bubuna to'umalina nina 'enaya 'ida miyaataya."

30^uGete nadigega Yesu 'iona'esa manuna sionaona 'aene tauna 'ina waiwai yaluyaluwa bi'i 'enega.

Yesu sinana be tasinao 'enaya simai*(Madiu 12:46-50; Luke 8:19-21)*

31^vEnega ni'atu Yesu sinana ta tasinao simai ga 'atamanaya sitoolo, ta 'enega ona namo sietunena be 'aene Yesu 'ida apwesama 'ediya. 32^wGa tomota nidi Yesu selabenaya simiyatowa sieonena, "Inapwana, sinayo be tasimwao wa'ita apwesa, ta nuwanuwadi 'oyo."

^j 3:20 Mk 6:31 ^k 3:21 Yo 10:20 ^l 3:22 Md 9:34 ^m 3:22 *Bielisisibubi*: Yaluyaluwa bi'iyao 'idi 'inapwana, 'ebe matauta ta to'umalina, tauna Seitani 'ana tolema, nai Seitani tauna. Lowa me Ekiloni sibwagobwago 'enaya. ⁿ 3:27 1 Yo 3:8 ^o 3:28-30 Ib 6:4-6
^p 3:31 Mk 6:3

³³ Ga Yesu 'ieonedi, 'igwae, “Yaita sinagu ta yaisigedi tasigwao?” ³⁴ Ga taudi nidi selabenaya simiyami 'iduneyediya ta 'igwae, “Gete taudi sinagu be tasigwao. ³⁵ ⁹‘Enega 'eguma yaisigedi Yaubada 'ina nuwanuwa simulimuliye taudi tasigwao be nuugwao be wate sinagwao.”

Onasemalimali tolelewana manuna

(Madiu 13:1-9; Luke 8:4-8)

4 ¹ Muliyega wate Yesu 'iila limana Galili le'awinaya sabi loguguya ta boda sinabwana siegogona 'enaya, 'enega 'ebweu waga 'idoedoe 'enaya 'igelu ga 'imiyatowa, ta pwalu le'awayu sitootoolo. ² Ta Yesu onasemalimali yauna 'ediyege 'ie'ita tomota 'ediya, 'igwaegwae, ³ “Wanono! Tobagula 'ebweu 'ina bagulaya 'itauya ga witi atuna 'ilelewanedi, ⁴ ga 'aina atu nidi 'edaya sibe'u, 'enega manuwu si'itedi ta simwa'uta ga si'enidi. ⁵ Ta 'aina sibe'u bwa'a logulegulewana 'enaya ga sitabwa manini, manuna bwa'a gidalina tuga, ⁶ 'enega ala 'itudidimwedi ga si'oapelu, manuna lamudi nigeya bwa'a gonituna silobaloba. ⁷ Ta 'aina kwakwakwala 'ediya sibe'u ga sitabwa enoenowa, ta nigeya kapekapeyana be siuuwa, manuna kwakwakwala 'iewaiwai ga 'ididiemwawasidi. ⁸ Ta 'aina atu bwa'a bobo'ana 'enaya sibe'u ga sitabwa ta sisinabwa ga siuwa, ga 'aina teti, be sikisiti, be analedi.” ⁹ Ga Yesu 'ieonedi, 'igwae, “Eguma matenami ona gete wada nono.”

Onasemalimali 'ina apwesas 'alena

¹⁰ Muliyega pwalu sidelisawala ga Yesu taunamo, ga 'aina tomota ta 'ina tononoyao site tuwelo ma'ediyao simai ga Yesu 'ena sienaida, sigwae, “Imu onasemalimali nidi to'ase 'adi mwalatoi?”

¹¹ Ta Yesu 'igwae, “Omi ni'atu Yaubada 'emiya 'i'ebwaya be 'ina lolina sola'ai'ailidi 'ana tomwalatoiyo, ta esi tomota yaudi nuwa potapotadi ga onasemalimali sinonono, ¹² ta 'ana nuwasabwalena nigeya simwalamwalatoni, ta wate 'ana mwalatoi si'ebe'ebese ta nigeya sawesawenaya siloba. 'Enega wate nigeya sawesawenaya 'idi loegesiyao 'ediyege sinuwanuwu'ebuni, be geya'abo Yaubada 'inuwanuwataudi.”

Onasemalimali tolelewana manuna 'ana li'ama

(Madiu 13:18-23; Luke 8:11-15)

¹³ 'Enega Yesu 'ieonedi, 'igwae, “Mwa'adega 'igu onasemalimali gete nigeya wanuwanuwu sabwaleni, aga? Be mwa'adega 'aina onasemalimali gete nadigega wada nuwasabwalenidi?

¹⁴ “Tobagula nina Yaubada 'ina ona 'ilelewanena. ¹⁵ 'Aidi atu sibe'u 'edaya, 'atuwa nadigega tomotai Yaubada 'ina ona sinonona, ta 'enega Seitani 'imai ga ona nina 'ediyege 'i'ewa yauledi.

¹⁶“Wate nadigega atu nidi bwa'a logulegulewana 'enaya sibe'ube'u, 'aene 'abo tomota nidi Yaubada 'ina ona sinonoi ta ma idi gwausowala sitatagwala, ¹⁷ta nigeaya lamudi 'ipa'apa'ala, 'enega tuta gidalina namo 'enaya sida miyami, be 'abo to tuta 'enaya Yaubada 'ina ona 'ana emisa manuna mwau nai etalauwala silobai, sibe'u manini.

¹⁸“Ta atu nidi kwakwakwala 'ediya sibe'uya 'atuwa tomota nidi taudi Yaubada 'ina ona sinonona, ¹⁹ta esaesa be bale'u 'ina yageyao 'adi nuwanuwa 'ediyege Yaubada 'ina ona sinuwa pupulena, 'enega nigeaya sawesawenaya be siuwa.

²⁰“Ta atu nidi bwa'a bobo'ana 'ena sibe'uya 'atuwa tomota nidi taudi ma idi 'atetagwala Yaubada 'ina ona sinonona, 'enega uwadi bobo'ana ta yauna siuwaedi. 'Aina uwadiyao teti, ta 'aina sikisiti, ta 'aina analedi.”

Onasemalimali mayale manuna

(Luke 8:16-18)

²¹Ta Yesu wate 'ediya 'igwae, “Geya'abo mayale loeloe'abina tasa'usa'u kwaiye 'ule nai sita 'ediyege, ta esi 'atamanaya tasa'u be 'imaedana, ²²be 'enega yage nidi kwaikwaiyidi ma'etamo maedana nina 'igieapwesedi be ta'itadi. ²³'Eguma matenami ona gete wada nono.”

²⁴Ta wate 'ieoned, “Wada nuwa'i'isi be ona wada nono 'ai'ailidi, manuna 'eguma 'omi to'ase wa'ebwaya, wate nadigega 'ana e'isa wa'ewa, ta esi ma 'ana loeposeyana. ²⁵Manuna 'eguma yaita 'enaya Yaubada 'ina gwegwe 'imiyami, gwegwe nina 'iloeposeyane. Ta yaita 'enaya nigeaya Yaubada 'ina gwegwe 'imiyami, to'ase 'ena 'imiyami Yaubada 'enega 'i'ewa yauledi.”

Onasemalimali suwana manuna

²⁶Ga Yesu 'igwae, “Yaubada 'ina laina tomota 'ediya 'atuwa nadigega suwana tai 'ina tanowaya 'iasodi, ²⁷ta tai nina 'i'eno be 'itoolo 'asiyata be boiboia, ta suwana nidi sitabwatabwa, ta nigeaya 'imwalamwalatoni mwa'adega sitabwatabwa'esa. ²⁸Manuna bwa'a 'iloina 'idi tabwa be 'idi sinabwa be 'idi uwa manuna, ²⁹“be muliyega 'abo uwana 'imatuwa 'enega toni bagula nina 'ie'ale be 'isesoni.”

Onasemalimali beno atuna manuna

³⁰Yesu wate 'ieoned, 'igwae, “Mwa'adega Yaubada 'ina laina onasemalimaliyega yada giemaedana'ese 'emiya? ³¹Nai gete nadigega 'ebweu kaiwe atuna 'enaya yada loesawa'i'i, nate beno, manuna beno atuna gidalina, ³²ta 'abo taasoi be 'itatabwa pwatula 'isinabwa sinedi, ta nalinao sinabwadi 'isa'udi, be nalinao yauyaukwidi 'ediya manuwa 'idi newa si'abidi.”

Yesu 'ina onasemalimali yauna
(Madiu 13:34-35)

³³ Yesu 'ina loguguyao 'ediya tuta yauna onasemalimali yauna 'ediyege 'ie'ie'ita, be 'enega 'abo tomota 'ediya kapekapeyana sida mwalatoni.
^{34*} Tauna tuta yauna onasemalimaliyega 'iloguloguguya pwalu 'ediya, ta 'ina tononoyao dimo 'ediya onasemalimali nidi 'ili'ali'amidi.

Yesu yagila be lisu 'iloinedi
(Madiu 8:23-27; Luke 8:22-25)

³⁵ 'Asuinuwanuwaya Yesu 'ina loguguya wagega 'ilosalonina ga 'ina tononoyao 'ieonedi, 'igwae, “Wageluma be taabala mali esenaya.”

³⁶ 'Enega sigelu ga sigiseyana ga pwalu le'awayaya sipilisedi, ta 'aidi waga wate ma'ena, ³⁷ ga wediliya sinabwana 'itowama, ta lisu wagaya 'isiwasiwa'oya'a ga 'iabe sidadamana. ³⁸ Ta Yesu waga kuliginaya 'ana gedu 'isa'una ga 'i'eno mwataya, ta 'ina tononoyao silowanowanona ga sigwae, “Inapwana 'utoolo be 'ulemeda. 'Iabe tamwamwawasa!”

³⁹ 'Enega Yesu 'itoolo ga yagila be lisu 'iba'edi, 'igwae, “Tuwa! 'U'emutuyo be 'usiwalowa!” 'Enega yagila 'ipela ga bwagabwaga maibo'ana 'isiwalowa. ^{40*} Ta 'ina tononoyao 'ediya 'igwae, “To'ase manuna wamatauta? Mwa'adega nigeya waemiemisegu?”

^{41*} Ta nuwadi 'iowana ga simatauta, ta taudimo 'ediya sigwae, “To tai sana gete ga yagila be lisu 'enana siematamatanena?”

Yesu yaluyaluwa bi'i 'iula apwesedi
(Madiu 8:28-34; Luke 8:26-39)

5 ¹ 'Enega siabala ga silugu me Gelasine 'idi le'awayaya, ² ga wagega Yesu 'isuya dabalaya, ta tai 'ebweu 'ilobena mayaluyaluwa bi'ina 'ina 'ebemiya duluwa, 'enega 'iapwesama, ta duluwa nina tomota 'adi 'ali'ali.

³ Ta tai gete lowa tomota sitoo be 'aene sida yoni malakwa kainumu 'enega, ta nigeya sawesawediya, ⁴ manuna malakwa nidi nimanaya be 'aenaya tuta yauna 'ilasalasadi ta nigeya 'ebweu sawesawenaya be 'igiyai, ⁵ ta 'idena sinedi ga 'itauya mitawaya ta boiboiya be 'asiyataya 'ali'aliya be 'oyaya 'iemagamagana, ta tauna gulewega 'iunuunu.

⁶ Ta tai nina ni'atu 'edasolega Yesu 'i'itenama, 'enega 'ipili ga Yesu matanaya 'ilobwagoena, ⁷ ta 'imagana toila, 'igwae, “Yesu ye, 'oyo Yaubada Toewaiwai sana Natuna, to'ase 'utootoo be 'uguinuwe 'eguya? Tuwa! Yaubada 'ana esanega yasida 'emuya be geya'abo 'uda giegie'elouyagu.”

* 4:34 Yo 16:25 γ 4:40 Md 14:31 z 4:41 Sam 89:9 a 5:2 Mk 1:23 b 5:6-7 Mk 1:24

⁸ Ona gete 'l'inanena manuna Yesu ni'atu 'ieonena, “Yaluyaluwa bi'i niyo tai gete 'enega 'uapwesama.” ⁹ Ta Yesu wate 'ienaida yaluyaluwa nina 'ena, 'igwae, “Mwa'adega 'amu esana?” Ga tauna 'igwae, “Agu esana Tomoyauyau, manuna mabodama tai gete solanaya 'amiyami.” ¹⁰ Ga 'isidasida gewagewana Yesu 'ena 'aene geya'abo 'asa gote 'enega 'ietuetune apwesedi. ¹¹ Ta sena gote 'enaya bawe yauna siduwaduwa 'oyaya. ¹² Ta yaluyaluwa bi'i nidi sisida Yesu 'enaya ga sigwae, “Uetunema be 'alulugu bawe gotedi 'ediya.”

¹³ 'Enega Yesu 'itagwaledi ga yaluyaluwa bi'i tai nina 'enega siapwesa ga bawe 'ediya silugu, 'enega bawe nidi siekabaleya ga maibo'adi sipili bulibuliyasu ga babagega sisobu olaya ga sidamana. Ta bawe nidi 'adi yau nadigega tu tausani.

¹⁴ 'Enega bawe 'adi to'ita'l'itao 'idi matautega sidenaga sitauya 'asaya, ga yage nidi si'itedi maibo'ana sisimangedi 'asa sinabwana be 'asa gidalidi tomotenidi 'ediya. 'Enega toni'asa nidi simai be 'aene taudi matadiyega sida 'ita to'ase 'iapwesa.

¹⁵ Ta Yesu 'ena simai ga tai nina bada si'itena, lowa yaluyaluwa bi'i solanaya simiyami ni'atu debana 'ipalupalu ga 'oama 'i'otena ta 'imiyami. Gote 'ena maibo'adi simatauta.

¹⁶ 'Enega toepilialeale nidi tomotai 'ediya siemwasala mwa'adega tai nina 'ibobo'ana'esa, ta mwa'adega bawe siesilae'esa.

¹⁷ Ta toni'asa nidi silolagata ga Yesu sie'idi'idiyena 'aene 'idi sena 'ida pilisine. ¹⁸ 'Enega Yesu wagaya 'idolodolo sabi gelu, ta tai nina ni'a 'igiebobo'anena Yesu 'ena 'isida, 'igwae, “Inapwana, sawesawenaya yamuliyeyo?” ¹⁹ Ta Yesu 'igwae, “Nigeya sawesawenaya, ta esi 'uila be 'utatauya 'imu susuyao 'ediya be Yaubada 'ina 'atenuwa'ole'oleyega 'igiebobo'anemuya 'uemwasali be sida nono.”

²⁰ 'Enega tai nina 'itauya 'ebeloina Dekapoli 'ana 'asa sanau 'ediya ga Yesu 'ina guinuwa waiwaina manuna 'ietetela ga tomota maibo'adi sinonona ga nuwadi 'iowana.

Yesu iine 'eluwa 'igiebobo'anedi

(Madiu 9:18-26; Luke 8:40-56)

²¹ Ga Yesu ma 'ana tomuliyao siabala limana, ga boda sinabwana siegogonama le'awa nina 'enaya.

²² ^c 'Enega 'ebweu tai, 'ana esana Yailo, tauna anuwa tapwalolo 'ana to'ita'l'ita, 'imai ga Yesu 'ilobena ga matanaya 'ibwagobwago, ²³ ga 'isida waiwai, 'igwae, “Inapwana, natugu mewainena 'ana le'oasa 'imwau 'ai'aila, ta tauna gwama tuga, ta nuwanuwagu 'umama be 'uda gitoo be 'ida bobo'ana, ta geya'abo 'imwawamwawasa.”

²⁴ 'Enega Yesu ma'iyana sitautauya, ga boda sinabwana simulimuliye ta siegigigila 'eday. ²⁵ Ta boda nidi soladiya 'ebweu waine ma'edi ma ina

^c 5:22-23 Mk 7:32; Lu 13:13

le'oasa. Le'oasa nina nate lalana 'idaudau yakwala tuwelo 'ediya, ta tuga 'etamo 'idaudau. ²⁶Lowa togile'oasa yaudi 'ediya 'ina mani maibo'ana 'iloegumwalina, ta sa'i 'idi guinuwa 'enega nigeya 'ida bobo'ana, ta esi 'ana le'oasa 'isinasinabwa.

²⁷⁻²⁸^dWaine nina Yesu 'imuliyena manuna lowa tetelina 'inonona, ga 'atenaya 'inuwanuwa 'aene, “‘Eguma tuga Yesu 'ana 'oama namo yagitoo yada bobo'ana.” 'Enega 'iloselabena ga 'ana 'oama 'igitoona ²⁹ga lalana 'ina dau 'iyapasa manini, ta taunamo oona solanaya 'ilotoona 'aene ni'atu 'ibobo'ana.

³⁰^eTa Yesu ni'atu 'ilotoona 'aene waiwai 'enega 'iapwesa ga 'iasakowasi ga boda 'ienaidedi, 'igwae, “Yaita 'agu 'oama 'igitoona?”

³¹Ta 'enega 'ina tononoyao sieonena, “‘Inapwana, ni'atu 'u'itena boda sia'oabu'oabuyemu ta siegigigila, ga 'oyo 'uenaida, 'Yaita 'igitoogu?” ”

³²Ta Yesu 'ilo'ita dadana tomota gamwagamwanidiya be 'ida 'ita yaita 'ina waiwai 'ena 'iabala. ³³Ta waine nina taunamo 'ana bobo'ana ni'a 'ilobena 'imwalatonina, 'enega 'imai ga ma ina dedela 'ina matauta manuna 'ibe'u sanamwa'uta matanaya ga 'isimana 'ai'aila 'aene tauna 'iguinuwenana.

³⁴^fTa Yesu 'igwae, “Natugu, 'imu emisa 'enega 'ubobo'ana. 'Utoolo be ma imu gwausowala 'utatauya. 'Imu le'oasa maibo'ana ni'atu 'igumwala.”

³⁵Tuta nina Yesu 'ionaona waine 'enaya 'aina tomota Yailo 'ina anuwega ale sime'ena, ga sigwae, “Natuyo ni'atu yawasina 'igumwala, ta geya'abo wate toe'ita nina 'ina tuta 'umudamudali.”

³⁶Ta Yesu wate ale nina 'inonona ga Yailo 'ieonena, 'igwae, “Geya'abo 'u'ate'ate sa'ala, ta esi 'u'emisegu tuga.”

³⁷'Enega Yesu boda yauna 'i'etobodedi be geya'abo simulimuliye, ta nate namo 'ina tononoyao sitetoi ma'ena, nate Pita be Yemesa matasina tauna Yoni ³⁸sitautauya ga Yailo 'ina anuwaya siapwesa ga 'ewabamu be dedoi sinabwana sinonona.

³⁹^gTa Yesu 'ilugu ga 'ieonedi, “To'ase manuna wadedoi ta waegalagalala? Gwama nigeya 'imwawamwawasa ta 'i'eno mwataya tuga.” ⁴⁰Ta siedagiyena. Ta esi Yesu 'ipa'idi ga siapwesa, ta gwama tamana be sinana be 'ina tononoyao sitetoi Yesu ma'edi silugu gwama 'ina 'ebe'eno 'enaya. ⁴¹^hTa Yesu gwama nimanaya 'igiyaina ga 'igwae, “Talita kumi.” Ta 'ana gibui, “Negeyo 'utoolo.”

⁴²'Enega 'itoolo manini ga 'iadadana, manuna 'ana yakwala ni'atu tuwelo 'ilobena. Ta tamana be sinana nuwadi 'iowana 'ai'aila. ⁴³Ga Yesu 'i'etobodedi 'igwae, “Geya'abo 'ebweu yaita 'ena wasimasimana 'igu guinuwa gete manuna, ta esi gwama 'ana masula wagibubu be 'i'a'a.”

^d 5:27-28 Mk 6:56 ^e 5:30 Lu 6:19 ^f 5:34 Mk 10:52; Lu 7:50, 17:19 ^g 5:39 Yo 11:11

^h 5:41 Lu 7:14

Me Nasaleta Yesu siguitoyasena
(Madiu 13:53-58; Luke 4:16-30)

6 ¹Ta Yesu 'iila tauna 'ina 'asaya, ga 'ina tononoyao simuliyena. ²ⁱGa Sabateya 'idi anuwa tapwalolo 'ena 'ilugu ga 'itoolo ta 'ie'ie'ita ga tomota sinonona, ta yauyaudi nuwadi 'iowana 'ina mwalatoi be 'ina guinuwa manudi, ga sigwae, “Tai gete mane 'enega 'ina sinasinapu 'ilobena? Ta wate guinuwa nidi waiwaidi nimanega 'iguinuwedi, mane 'enega 'ina waiwai 'ilobena?”

³^jTa wate sigwae, “Tai gete to'abi'abi tuga aga? Ta sinana Meli, be tasinao Yemesa be Yosese be Yudasa be Saimoni be wate nuunao ma'edao tamiyami, aga?” 'Enega tomota Yesu siguitoyasena.

⁴Ta Yesu 'ieonedi, 'igwae, “Palopitao 'adi 'amayaba silobaloba mali 'asa 'ediya. Ta taudi 'idi 'asaya esiya nigeza 'adi 'amayabamo, manuna taudi 'idi bu'unao be 'idi susuyao siguitoyasedi.” ⁵Ta Yesu nuwana 'iowana manuna tomota nigeza siemiemise, 'enega nigeza kapekapeyana be guinuwa waiwaina bada 'ida guinuwedi. Nate namo tole'oasao pu'epu'edimo 'igitoodi ga sibobo'ana.

Yesu 'ina tononoyao 'ietunedi sabi paisewa
(Madiu 10:1, 5-15; Luke 9:1-6)

⁶'Enega Yesu 'isakowasi 'asa 'ediya ta 'ie'ie'ita.

⁷^kGa 'ina tononoyao site tuwelo 'ibwauyedi ga 'iloinedi be 'aene 'eluwa 'eluwa sida sakowasi 'asa 'ediya, ta wate lina be waiwai 'ie'bwa'edi be 'enega sawesawediya yaluyaluwa bi'i tomota 'ediyega sida ula apwesedi, ⁸ga 'ina guguya 'enaya 'iloinedi, 'igwae, “Geya'abo 'ebweu to'ase wa'ewa'ewa. Geya'abo masula nai tana nai mani 'abwaga manuna. Nate namo 'imi 'etoguna nimamiya, ⁹be 'ami 'aelawa wa'otedi, ta esi geya'abo 'ami 'oama 'eluwena wa'ote'otedi.”

¹⁰Ta wate 'ieonedi, “Eguma to anuwa 'ena sibwauyemi be 'ena walulugu, anuwa nina 'ena wae'owaga be 'ana laba sena nina wapilisine. ¹¹Ta sa'i 'eguma 'asa 'aina 'ediya waapwesa be tomota nidi nigeza si'au'au'ewami 'idi anuwa 'ediya be wate nigeza 'imi guguya sinoonodi, 'asa nidi nedilina 'aemiyega waloutuutu yauledi ta wapilisinedi, be 'enega wae'itadi 'aene 'iabe mwau 'ediya 'iapwesa.”

¹²'Enega 'ina tononoyao nidi sisakowasi 'asa yaudi 'ediya, ga siguguya be 'aene tomota 'idi bubuna to'umalidi sida guitoyasedi be sida nuwa'ebuni, ¹³^mga yaluyaluwa bi'i tomota 'ediyega siula apwesedi, ga tole'oasao yaudi wate bunamega sie'abidi ga sibobo'ana.

ⁱ 6:2 Yo 7:15 ^j 6:3 Yo 6:42 ^k 6:7-8 Lu 10:1 ^l 6:11 Gu 13:51, 18:6 ^m 6:13 Ye 5:14

Yoni togiebapitaiso 'ina mwawasa
(Madiu 14:1-12; Luke 9:7-9)

¹⁴"Enega Yesu tetelina tomota silelewanena sena yauyauna 'ediya ga Kini Elodi 'inonona. Manuna 'aina tomota sionaona 'aene "Yoni togiebapitaiso mwawasega ni'atu 'itoolo limana 'enega ma ina waiwai 'iguiguinuwa." ¹⁵Ta 'aidi siona 'aene, "Tauna Ilaitiya." Ta 'aidi wate sigwae, "Tauna palopita 'ebweu 'atuwa gimi palopitao."

¹⁶Elodi wate ni'atu tetela 'inonona ga 'igwae, "Nai tauna Yoni togiebapitaiso. Lowa yaloemwawasina ta sa'i 'itoolo limanaya."

¹⁷Manuna lowa Elodi Yoni 'igiyaina ga deliya 'iyonina, ta Yoni 'ana giyai 'alena nate 'ebweu waine 'ana esana Elodiyasa, nate Elodi tasina Pilipi mwanena ta Elodi 'i'oayena, ¹⁸ta Yoni Elodi 'ieonena 'aene, "Gote nigeya bubuna bobo'ana, manuna tasiyo mwanena 'u'oayena."

¹⁹Ta Yoni 'ina guguya gete manuna waine nina 'inuwa mwau 'ai'aila ga nuwanuwana be Yoni 'ida loemwawasi, ta nigeya sawesawenaya ²⁰manuna Elodi 'iegagalena 'aene Yoni nina tai palupaluna ta Yaubada 'ina toguinuwa 'ebweu, 'enega Elodi Yoni 'i'amayabena ga tuta yauna Elodi nuwanuwana ga Yoni 'ina ona 'inonona ta manuna 'i'atesa'ala.

²¹'Enega Elodi nina 'ina 'asiyata tubuwa 'iapwesa ga Elodiyasa ni'atu 'eda 'inuwa lobena Yoni 'ana loemwawasa manuna. 'Asiyata tubuwa nina 'ana we'iwe'iyaya masulina siguinuwenaga 'aina 'owaga sibwaayedima sabi 'emasula. 'Owagao nidi gabemani 'adi toloinao be tolosaiya 'adi toanuganao ta 'aidi Galili 'asanao 'idi 'inapwanao. ²²Tuta nina Elodi ma 'ana 'owagao si'e'ai, Elodiyasa natuna mewainena 'iluguma matadiya ga lausega 'igie gwausowalidi. 'Enega Elodi gomagweine nina 'ena 'iona oboboma 'aene "Eguma to yage 'uesinuwa be 'usidegu yada tagwala 'emuya." ²³Ga wate 'iona upaupa sawatamatamana 'enega 'igwae, "Ona'ai'aila yaona upaupa to'ase nai yada 'ebwa'eyo, 'eguma nai 'uda sida be 'aene 'igu 'ebeloina yada weyali manuyo."

²⁴'Enega gomagweine nina 'iapwesa ga 'itauya sinana 'ena 'ienaida, 'igwae, "Sinagu, to'ase 'imu nuwanuwa be kini 'enaya yada side?"

Ta sinana 'igwae, "Kini 'ueona 'ugwae, 'Nuwanuwagu Yoni togiebapitaiso bulubuluna.' "

²⁵'Enega gomagweine 'ilomanini ga 'iila kini 'ena ga 'igwae, "Nuwanuwagu gete tuga Yoni togiebapitaiso bulubuluna gaeba 'ena 'usa'u be 'u'ebwa'egu."

²⁶Ta Elodi 'inuwmawau 'ai'aila, ta nigeya kapekapeyana be 'iguitoyase, manuna ni'atu 'isawa tamatamana 'owagao matadiya. ²⁷'Enega deli 'ana to'ita'i'ita 'ebweu 'iloinena be 'aene 'ida tauya be Yoni bulubuluna 'ida

me'e. Ga 'enega to'ita'i'ita nina deliya 'itauya ga Yoni 'otona 'i'upwena,
²⁸ ga bulubuluna gaebaya 'iusena ga 'ime'ena, ga gomagweine nina
 'i'ebwa'ena, ta tauna 'i'ewena ga 'itauyena sinana 'enaya.

²⁹ Ta Yoni 'ana tomuliyao 'ina esilae tetelina sinononaya ga simai ga
 Yoni kokowana si'ewena, ga sisa'u 'ali'aliyena.

Yesu pwalu 'ie'enidi

(Madiu 14:13-21; Luke 9:10-17; Yoni 6:1-14)

³⁰ Ta ni'atu Yesu 'ina topaisewao site tuwelo siilama ga Yesu 'ena 'idi
 paisewa be 'idi e'ita maibo'ana sisimani. ³¹ Ta tomota yau wawasae
 simeemai ta siilaila ga 'enega nigeya kapekapeyana be Yesu ma ina
 tononoyao sieyawai'ata be si'a'a, 'enega 'ieonedi 'igwae, “Sena getei
 tada pilisine be tada tauya sena mwatui daitaya be gote 'ena tupwana
 waeyawai'ata.”

³² 'Enega taudimo waga sigeluna ga sitauya 'ebweu sena mwatui
 daitaya.

³³ Ta pwalu nidi Yesu ma ina tononoyao 'idi gelu si'itena ga si'inatedi,
 'enega taudi be 'asa yaudi 'adi tomiyanao wate ma'ediyao 'edega sipili ga
 sigimiapwesa sena gote 'enaya.

³⁴ Ta muliyega waga 'ilugu ga Yesu 'isuya dabalaya ga boda sinabwana
 kaukauya 'i'itedi, ta 'i'atenuwa 'ole'olevedi manuna taudi 'atuwa nadigega
 sipiyao nigeya 'adi to'ita'i'itamo, 'enega 'ilolagata ga sinasinapu yauna
 'ie'ie'ita 'ediya.

³⁵ Ga 'asuinuwanuwaya 'ina tononoyao simai ga Yesu sieonena,
 sigwae, “Inapwana, sena gete mwatui daita ta ni'atu sinala
 'isugusuguwa, ³⁶ 'enega pwalu getedi 'uda etunedi be sida ila be 'adi
 masula sida gimwane 'asao be anuwao selabediya 'ediya.”

³⁷ Ta Yesu 'ieonedi, 'igwae, “Ta mwa'adega? 'Omi geya'abo wae'enidi,
 aga?”

Ta 'ina tononoyao sigwae, “Inapwana, nigeya sawesawemaya, manuna
 maibo'adi 'adi masula 'ana maisa nai tu analedi kina nadigega.”

³⁸ 'Enega Yesu 'ieonedi, 'igwae, “Eisa beledi 'emiya? Watauya be
 wa'ebesa.” 'Enega ni'atu silobena ga Yesu sieonena, sigwae, “Beledi nima
 ta iyana 'eluwa 'alobedi.”

³⁹ 'Enega pwalu 'iloinedi be maibo'adi simiyatowa boda be boda
 pwatulaya. ⁴⁰ 'Enega siweyalidi ga simiyatowa, 'aina boda tomota 'adi
 yau analedi, be 'aina boda tomota 'adi yau pipiti nadigega.

⁴¹ Ta beledi nima be iyana 'eluwa 'i'ewedi ga galewaya 'i'itatu'e ta
 'iona oboboma masula nidi manudi, ga muliyega beledi 'igitomwedi
 ga 'ina tononoyao 'i'ebwa'edi be sida eguyaiye tomota 'ediya. Wate

iyana nadigega 'igitomwedi ga 'ina tononoyao 'i'ebwa'edi ta 'enega sieguyaiyedi. ⁴²'Enega maibo'adi si'ai ga gamwadi 'ipawa. ⁴³Ta beledi be iyana tupwatupwadi siegogoned i ga kodo tuwelo siloemaedi. ⁴⁴To'e'ai nidi taidimo 'adi yau paibi tausani nadigega.

Yesu ola debanega 'itautauya
(*Madiu 14:22-23; Yoni 6:15-21*)

⁴⁵Ta muliyega 'ina tononoyao 'iloinedi be wagaya sigegelu, 'igwae, "Wagegelu be wanugana Betesaida mali esenaya, ta 'abo'agu bada 'etamo boda yaemataluwedi be siila 'idi 'asaya."

⁴⁶"Enega sigelu ta Yesu pwalu 'ietunediya, ta muliyega 'itu'e 'oyaya sabi sidasida Yaubada 'ena.

⁴⁷Ga ni'atu 'iboi, ta 'ina tononoyao bwagabwagaya si'ada'adau, ta tauna sa'i tebweuna dabalaya ⁴⁸'i'itedi 'idi neya 'enega silo'ame'ame manuna yagila matadiyega 'imeema.

Ta tomwa uliulitaya Yesu ola debanega 'itauyama be 'aene selabediyega 'ialogedo be 'ida pilisinedi.

⁴⁹'Gote 'ena 'ina tononoyao maibo'adi Yesu si'itena ola debanega 'imeemai ga sinuwena 'aene welabana, ⁵⁰'enega simatauta ga sinanala.

Ta Yesu 'ieoned i, 'igwae, "Geya'abo wamatamatauta. 'Abo'agu tuga, 'imi 'inapwana."

⁵¹'Ga wagaya 'igelu ma'ena o ga yagila 'ipela. ⁵²Ta nuwadi 'iowana sinabwana, manuna Yesu 'ina waiwai manuna nigeya sinuwanuwa sabwaleni. 'Eguma tuta nina tomota yaudi 'adi beledi Yesu 'ieguyai be 'alena sida mwalatoni be 'enega sida nuwasabwaleni, ta tuga nigeya simwalamwalatoni, manuna debapa'alidi.

Tole'oasao 'igie bobo'aned i sena Genesaleta 'ena
(*Madiu 14:34-36*)

⁵³'Enega siabala sena Genesaleta 'enaya ga le'awinaya silugu ga 'idi waga gote 'ena siloomuna. ⁵⁴Ga tuta nina sisuya toni'asa Yesu si'inanena, ⁵⁵ta 'enega tomota nidi sipili ga sitauya 'asa maibo'ana 'ediya ga tole'oasao sime'edi 'ebe'eno 'ediyega be Yesu 'ena sitauyedi to sena 'ena sinonona 'imiyami.

⁵⁶"Ga Yesu 'isakowasi sena yauyauna 'ediya, 'aina 'asa sinabwadi be 'asa gidalidi be 'ebe bagula 'ediya. Ta tomota yaudi 'idi tole'oasao sime'edi ga 'ebe gimwane 'ediya siyamwayamwa ta sisidena sigwae, "Inapwana, kapekapeyana be tole'oasao getedi 'amu 'oama tupitupinamo sida gitoo?" Ga Yesu 'ediya 'itagwala. 'Enega taudi 'ana 'oama sigitoona sibobo'ana.

^r 6:46 Mk 1:35; Lu 5:16, 6:12 ^s 6:49 Lu 24:36-37 ^t 6:51-52 Mk 8:17 ^u 6:56 Mk 5:27-28

Me Yudia tubudiyao 'idi bubuna
(Madiu 15:1-9)

7 ¹Ta Palisiyao be lolina 'ana toe'itao 'aidi wate ma'ediyao Yelusalemega simai ga Yesu 'ena siegogonama, ²ga 'aina 'ina tononoyao si'ita lobedi si'e'ai, ta nigeya nimadi si'utu'utudi. ³Manuna Palisiyao be wate me Yudia maibo'adi 'idi bubuna tubudiyao 'ediyega nate nadigega: Nugana nimadi si'utu 'ai'ailidi be muliyega si'a'a. ⁴Ta 'eguma 'ebe gimwane 'enega simamai wate si'esiwe be 'enega si'a'a. Ta wate lolina yauna tubudiyao 'ediyega gaebe be keiga be 'ulena 'adi 'utu manudi simuliyedi.

⁵'Enega gete Palisiyao be lolina 'ana toe'itao nidi Yesu 'ena sienaida, sigwae, "To'ase manuna 'imu tononoyao tubudao 'idi lolina nigeya si'ama'amayabedi, ta manima baibailidi si'e'ai?"

⁶'Ta Yesu 'ieonedi, 'igwae, "Omi tokabokabo. Lowaenei Aisea palopita manumi 'iona upaupa 'ai'aila, tuta nina Yaubada 'ina ona 'i'etoladina gete nadigega:

'Tomota getedi 'awadiyega si'ama'amayabegu, ta 'atediyega nigeya.

⁷Ta wate 'eguya sitapwalolo besobeso, manuna 'idi e'itao 'abo'agu nigeya 'eguyega, ta esi tomota tuga 'idi nuwenuwega.' "

⁸Ta Yesu 'ieonedi wate, 'igwae, "Ona'ai'aila 'imi bubuna to'umalina, 'enega Yaubada 'ina lolina wasa'u kwaiyena ta tubumiyao sa'i 'idi bubuna wamulimuliyedi."

⁹Ta wate 'igwae, "Aene 'omi tomwalatoi 'ai'aila, ta nigeya! Manuna Yaubada 'ina lolinao waguiguitoyasedi ta esi tubumiyao 'idi bubuna wagiya'i'isidi. ¹⁰"Lowa Mosese Yaubada 'ina lolina 'isimanena, 'igwae, 'Tamayo be sinayo 'uda 'amayabedi.' Ta wate 'igwae, "Eguma yaita tamana nai sinana 'i'lawa to'umaliyedi, 'ilobwenena be waloemwawasi.' ¹¹Ta 'omi 'imi e'ita kabokabo gete nadigega, "Abo 'ebweu yaita tamana be sinana 'ieonadi 'igwae, "'Igu gwegweyao ni'atu yatagwaledi Yaubada 'enaya ga etaetabuna, 'enega nigeya sawesawenaya be yalememi.'" ¹²Gete 'imi lolina 'enega tomota 'idi lema tamadiyao be sinadiyao 'ediya wa'eto'etobodedi. ¹³Tubumiyao 'idi lolina gete 'enega, be 'imi e'ita wate yauna 'ediyega, Yaubada 'ina lolina waeyage besobesoena."

Tomota 'adi gieto'umali
(Madiu 15:10-20)

¹⁴'Enega pwalu 'ibwau limedima ga 'ieonedi, "Igu ona gete maibo'ami wanonodi be nuwami 'ida sabwalena: ¹⁵*Nigeya 'ebweu to'ase tomota ta'e'ani be sigiegie bailida, ta esi yage nidi 'atedega siapweapwesa sawesawediya be sigiebailida." ¹⁶(-)

¹⁷Enega Yesu ma ina tononoyao pwalu siebesinedi ga anuwaya silugu, ta 'enega 'ina tononoyao sienaidena, sigwae, “Kapekapeyana 'imu onasemalimali nina tomota 'ediya 'uda li'ami 'emaya?”

¹⁸Ga Yesu 'ieonedi, 'igwae, “Nai 'omi wate nuwami nigeya 'isabwasabwalena, aga? 'Enega nigeya wamwalamwalatoni 'aene to'ase ta'a'ani be 'ilulugu soladaya nigeya sa'i 'ida giebailida, ¹⁹manuna nigeya 'atedaya 'itauya ta esiya gamwada namo 'ena 'ilugu be muliyega 'itatauya sumwana 'enaya.” (Yesu 'ina e'ita gete 'ana mwalatoi 'aene nigeya 'ebweu wate masula etaetabuna, ta esi maibo'ana tada 'ani.)

²⁰Ta Yesu wate 'igwae, “To'ase tomota 'atediyega siapweapwesa sawesawediya be sigiebailidi, ²¹nadigega nuwanuwa to'umalidi be loyawe, 'ipwala, loemwawasa, ²²loelata, yalakwaiya, gamwasowala, kabo, sogala, e'ipi'ipi, sinala, gagasa be bubuna besobeso. ²³Gete yage nidi to'umalidi tomota soladiyega siapweapwesa ga sigiegie bailidi.”

'Ebweu waine 'ina emisa Yesu 'ena
(*Madiu 15:21-28*)

²⁴Ga gote 'enega Yesu 'itoolo ga 'itauya Taiya be Saidoni senadiyao 'ediya ga 'ebweu anuwa 'ena 'ilugu, manuna geya nuwana be tomota sida mwalatoni 'ina mai manuna, ta sa'i nigeya kapekapeyana be 'imiya kwaiya ²⁵⁻²⁶manuna 'ebweu waine Yesu 'ina mai tetelina 'inonona. Ta waine nina nigeya waine Yudia ta esi tauna goma Pinisia sena Silia solanega, ga natuna mewainena ni'atu yaluyaluwa bi'i 'igie to'umaliyena, 'enega sinanana 'imai ga Yesu 'aenaya 'ibwago sanamwa'uta, ga 'isidena be 'aene yaluyaluwa bi'i nina natuna 'enega 'ida ula apwese.

²⁷Ga Yesu 'igwae, “'Ilobwenena be gogama 'adi masula yada 'ebwa'edi bemi, ta nigeya sawesawenaya be gogama 'adi masula ya'ebwaya kedewa 'ediya.”

²⁸Ta waine 'igwae, “Ona'ai'aila 'Inapwana, ta sa'i kedewa tuta yauna 'ebe 'e'ai 'agalaunega gogama 'adi masula mugumuguna 'enega si'e'a.”

²⁹Ga Yesu 'igwae, “Kagutoki! Nate ona 'ai'aila. 'Enega 'utoolo be 'uila 'imu anuwaya. Yaluyaluwa bi'i natuyo 'enega ni'atu 'iapwesa, ga 'ibobo'ana.” ³⁰'Enega 'itoolo ga 'itauya 'ina anuwaya ga natunana 'ilobena 'ina 'ebe'eno 'ena, ni'atu 'ibobo'ana.

Yesu totenatui 'igie bobo'anena

³¹'Enega Yesu Taiya 'ipilisinena ga 'itauya Saidoni, ta wate 'iataona Dekapoli senanao 'ediyega ga 'iapwesa Galili olana 'enaya. ³²^bGa 'ebweu tai sime'ena Yesu 'enaya tauna totenatui ta wate meya lidolidona ga Yesu sisidena be 'aene 'ida gitoo be 'ida bobo'ana.

^y 7:21-23 Ga 5:19-21 ^z 7:25-26 Mk 9:17-18 ^a 7:29-30 Yo 4:50-51 ^b 7:32 Mk 5:23

³³Ga Yesu tai nina 'i'au'ewena ga boda 'ediyega siadumaduma taudimo, ga Yesu nima matagigina tai tenanaya 'isa'u luguyedi ga muliyega tauna nimana 'igwalina ga tai meyana 'igitoona, ³⁴'enega Yesu 'i'itatu'e galewaya ga 'atenuwa 'ole'oleyega 'ionaona, 'igwae, “Epapata”, nate 'ana gibui “Uebwale.” ³⁵'Enega tai nina tenana 'iebwalalebwaledi ta wate meyana ni'atu 'ipalupalu be kapekapeyana 'iona ta 'inono palupalu.

³⁶'Enega Yesu tomota 'i'etobodedi be 'aene geya'abo yaita 'ena sida simasimane. Ta 'etoboda nina nigeza sinoono, ta esi siemwaemwasala dadanei tomota 'ediya. ³⁷Ta taudi ni'atu sinonona, nuwadi 'iowana sinabwana ga sigwae, “Ina guinuwa maibo'ana bobo'ana ta 'ebe nuwaowana, manuna totenatui 'igienonoedi ta tomeza lidolido 'igie palupaludi be sioona.”

Yesu boda 'ie'enidi

(Madiu 15:32-39)

8 ¹Tuta gote 'ena boda sinabwana wate siegogonama Yesu 'enaya ta nigeza 'adi masulamo. 'Enega 'ina tononoyao 'ibwauyedima ga 'ieoned, 'igwae, ²“Tomota getedi ya'atenuwa 'ole'oleyedi manuna ni'atu 'asiyata 'etoi bada ma'egwao 'amiyami ta nigeza 'adi masulamo. ³'Enega 'eguma mabotanidi yaetune iledi 'etamo 'edaya sitatai, manuna 'aidi 'edasolega simai.”

⁴'Enega Yesu 'ina tononoyao sieonena, sigwae, “Mwa'adega sena mwatui daita 'ena tomota yaudi getedi 'adi masula taloba'ese?”

⁵Ta Yesu 'ienaidedi, 'igwae, “Eisa 'ami belediyao simiyami?” Ga sigwae, “Sebeni namo.”

⁶'Enega boda 'iloinedi be bale'uya simiyatowa, ga beledi sebeni nidi 'i'ewedi ta manudi 'iona lokagutoki Yaubada 'ena, ga 'igitomwedi ga 'ina tononoyao 'i'ebwa'edi be tomota 'ediya sieguyai, ga sieguyai sakowasiyedi.

⁷Ta 'aina iyana gidalidi wate simiyami, 'enega manudi Yesu 'iona oboboma, ga 'ina tononoyao 'iloinedi be sieguyaiyedi wate tomota 'ediya.

⁸'Enega maibo'adi si'ai ga gamwadi 'ipawa, ga muliyega masula tupwatupwadi siegogonedi ga kodo sebeni siloemaedi. ⁹“Ta boda nidi 'adi yau powa tausani nadigega.

¹⁰'Enega 'ietune ilediya, ga ma 'ina tononoyao silomanini ga 'idi waga sigeluna ga Dalimanuta senanaya sitauya.

Palisiyao nuwanuwadi we'iwe'iyaya sida 'ita

¹¹^d'Enega Palisiyao simai ga Yesu 'ena siegewagewana ga sitoona be 'aene we'iwe'iyaya 'ebweu 'ida guinuwe manudi be sida 'awa'ai'aile

^c 8:9-10 Mk 6:44 ^d 8:11 Md 12:38; Yo 6:30

'aene 'ina waiwai Yaubada 'enega 'imai. ¹²Ta Yesu ma ina nuwamwau 'ieonedi, 'igwae, “Mwa'adega ga 'enega 'epata gete 'omi nuwanuwami we'liwe'iyaya, ta esi geya'abo 'ebweu wate we'liwe'iyaya wa'ita'ita.”
¹³'Enega 'ipilisinedi ga wagaya 'igelu limana ga siabala mali senaya.

Elodi be Palisiyao 'idi e'ita nadigega beledi 'ana 'ebe gieseseya
(Madiu 16:5-12)

¹⁴Ta 'adi 'abwaga nigea si'ewa'ewa manuna sinuwa pupuledi, ta beledi 'ebweuna namo wagaya 'itupwa. ¹⁵“Ga Yesu 'iemataluwedi, 'igwae, “Palisiyao be Elodi 'adi beledi 'ana 'ebe gieseseya 'enega wa'ita'i'isimi.”

¹⁶'Enega tonono nidi taudimo 'ediya sigwae, “Nai Yesu 'ina ona 'alena gete, manuna 'ada 'abwaga tanuwa pupulena.”

¹⁷Ta Yesu 'idi nuwanuwa ni'atu 'imwalatonina ga 'ieonedi, “To'ase manuna waonaona 'aene nigea 'ami 'abwagamo? Nate nigea manuna yaonaona. Mwa'adega 'imi nuwanuwa sipotaya ga nigea sawesawenaya be 'igu ona wasinapudi. ¹⁸Mamatami ta sa'i nigea wa'ita'ita, ta wate matenami ta sa'i nigea wanoono, 'enega geya'abo wanuwanuwa'i'isi 'igu guinuwa pwaluyao 'adi 'e'ai manuna aga? ¹⁹“Tuta nina beledi nima 'enega tomota paibi tausani yae'enidiya, ta tupwa 'eisa kodo waegogonedi?” Ga sigwae, “Tuwelo.”

²⁰^hTa Yesu 'ienaida wate, 'igwae, “Ga tuta nina beledi sebeni 'enega tomota powa tausani yae'enidiya ta tupwa 'eisa kodo waegogonedi?” Ga sigwae, “Sebeni.”

²¹'Enega Yesu 'igwae, “Ona'ai'aila, ta 'omi sana nuwami nigea 'isabwasabwalena.”

Yesu tomata kebokebo 'igie bobo'anena

²²'Enega Beteseida 'ena simai, ga tai tomata kebokebo tomota si'au'ewena Yesu 'enaya, ga sisidena be 'aene 'ida gitoo be 'ida bobo'ana. ²³Ta Yesu tomata kebokebo nina nimanaya 'igiyaina ta 'i'au'ewena, ga 'asa nina 'enega siapwesa. 'Enega Yesu tai nina matana 'igiwaliidi ta nimanega matana 'igitoodi ga 'ieonena, “Sawesawenaya to'ase 'u'itadi?”

²⁴'Enega tai nina 'ilo'ita dadana ga 'igwae, “Tomota ya'itedi, ta 'adi 'ita 'atuwa nadigega kaiwe siloopili dadana.”

²⁵Ta 'enega Yesu wate tai nina matana 'igitoo limedi, 'enega 'idune ga matana si'esasa 'ai'ailidi, ga yage yauna 'i'itedi.

²⁶'Enega Yesu 'ietunena, 'igwae, “Geya'abo 'uilaila 'asa sinabwana 'enaya, ta esi 'utatauya tauyo 'imu anuwaya.”

° 8:15 Lu 12:1 ° 8:17 Mk 6:52 ° 8:19 Mk 6:41-44 ° 8:20 Mk 8:6-9

Pita 'isimana Yesu manuna
(Madiu 16:13-20; Luke 9:18-31)

²⁷Gote 'ena Yesu ma ina tononoyao sitautauya Sisalia Pilipai 'asanao manudi, ga 'edaya 'ina tononoyao 'ieonedi, 'igwae, “Mwa'adega tomota 'idi ona manugu 'aene 'abo'agu yaita?”

²⁸Ga tonono nidi sigwae, “Tomota 'aidi siona 'aene 'oyo Yoni togiebapitaisto, ta 'aidi sigwae 'aene 'oyo Ilaitiya, nai gimipalopita 'ebweu tuga.”

²⁹ⁱEnega wate 'ienaidedi, 'igwae, “Ta 'omi mwa'adega 'imi nuwanuwa 'aene 'abo'agu yaita?” 'Enega Pita 'ilolagata ga 'igwae, “'Oyo Keliso, To'etoseyana niyo.”

³⁰Ta Yesu 'iloina pa'aledi, 'igwae, “Geya'abo 'ebweu yaita 'ena wasimasimanegu.”

Yesu 'isimana 'ina 'elouya ta 'ina mwawasa manudi
(Madiu 16:21-28; Luke 9:22-27)

³¹Ta wate 'ilolagata be to'ase ma'etamo 'ilobai 'ie'itaena 'ediya, 'igwae, “'Abo'agu Tomota Natuna ma'etamo 'elouya sinabwana yaloba. Manuna 'inapwanao be totaliyao sinabwadi be loina 'ana toe'itao 'iabe sie'idi'idiyegu be siloemwawasigu ta 'asiyata 'etoi mulinaya yada toololimana.”

³²Yesu 'ina ona gete 'enega 'isa'uapwese 'ai'ailina 'ina mwawasa manuna. 'Enega Pita Yesu ma'alenyaya 'itauyena ga 'i'etobodena be 'aene geya'abo yage nidi siapweapwesa Yesu 'enaya.

³³Ta Yesu 'iasakowasi ga 'ina tononoyao 'iduneduneyedi ga 'i'enapa'ala Pita 'ena, 'igwae, “'Oyo Seitani, gete tuga 'upilisinegu! Manuna 'imu nuwanuwa tomota 'idi nuwanuwa, ta nigea Yaubada 'ina nuwanuwa nadigega.”

³⁴'Enega Yesu boda maibo'adi be 'ina tononoyao ma'ediyao 'ibwauyedima ga 'ieonedi, 'igwae, “Yaita 'eguma nuwanuwana be 'imuliyegu, 'ilobwenena be tauna 'ina nuwanuwa 'ida guitoyase be tauna 'ana kelose 'i'aali be 'enega 'imwamwawasa, nate nadigega 'agu muliya nina 'ana 'eda.

³⁵“Ta 'eguma yaita yawasina 'iegagale, ma'etamo yawasi nina 'iloseye. Ta 'eguma yaita manugu be tetela bobo'ana manuna yawasina 'itagwale be 'imwamwawasa, tauna 'iabe yawasina bobo'ana 'iloba.

³⁶“'Eguma 'ida esaesao bale'uya sinabwa wawasae talobadi nate yage besobeso, ta esi yage sinabwana nate yawasida bobo'ana. ³⁷Manuna 'eguma yawasida bobo'ana taloseyedi, nigea 'ebweu wate 'ana lopa'elu 'imiyami.

ⁱ 8:29 Yo 6:69

38^j“Abo'agu Tomota Natuna, ta 'abo yaita 'oyo manugu 'uomayamaya ta wate 'igu e'ita manuna 'uomayamaya be 'ueyaseyaseyegu 'epata gete to'umalidi ta sogasogalidi matadiya, ma'etamo yada eyaseyaseyo, tuta nina Tamagu 'ina esaesa tuyatuyayalina 'enega yaila limanama, ta wate aneloseyao ma'egwao.

9 ¹“Ta Yesu 'ieonedi wate, 'igwae, “Yaona 'ai'aila 'emiya 'aene tomota 'aimi geya'abo wamwawamwawasa ga 'ana laba Yaubada 'ina lolina waiwaina 'ida apwesa be wada 'ita.”

Yesu 'ana 'ita dumatumana
(Madiu 17:1-13; Luke 9:28-36)

²^kAsiyata sikisi mulinaya Yesu 'ina tononoyao 'etoi 'l'au'ewedi, taudi Pita be Yemesa be Yoni, ga ma'ena situ'e 'oya 'ebweu kesolana 'enaya, ga taudimo simiyami; ga si'itena Yesu maninina 'ituyayala, ³ta 'ana 'oama 'iwakeke 'ai'ailina, 'ana 'ita nigeya 'ebweu yaita bale'uya sawesawenaya be 'oama 'ida 'gie'esase be 'ana wakewakeke nadigega. ⁴Ta wate Ilaitiya be Mosese siapwesama ga Yesu nina ma'edi si'awa'awa gwae.

⁵'Enega Pita 'ilolagata ga Yesu 'ieonena, 'igwae, “Inapwana, 'ida miya gete nadigega bobo'ana, 'enega 'imi yoeyoe 'etoi 'a'abidi, 'ebweuna 'oyo manuyo, ta 'ebweuna Mosese manuna, ta 'ebweuna Ilaitiya manuna.”

⁶Nate Pita 'ionaona besobeso tuga, manuna magosenao simatauta.

⁷^l'Enega pwana wate 'imwa'uta ga 'itala ekabobodi, ta pwana 'enega 'ebweu 'enana sinonona, 'igwae, “Gete natugu bobo'ai'ailina, 'ina onao wada nonodi.”

⁸Ta silomanini ga silo'ita dadana ga Yesu tebweuna namo, ta nigeya 'ebweu wate yaita si'ita'ita. ⁹'Enega 'oyega siebuebusima ga Yesu 'iloinedi, 'igwae, “Yage nidi ni'atu wa'itediya geya'abo tomota 'ediya wasimasimani ga 'ana laba 'abo'agu Tomota Natuna mwawasega yatoolo limana.” ¹⁰'Enega yage nina sisa'u kwaiyena, ta taudimo sionaona, sigwae, “Ina ona nina toololimana manuna mwa'adega 'ana mwalatoi?”

¹¹Ga Yesu 'ena sienaida wate, sigwae, “To'ase manuna lolina 'ana toe'itao siona 'aene Ilaitiya 'igimi nuganama be muliyega To'etoseyana nina 'imama?”

¹²⁻¹³^mTa Yesu 'igwae, “O nadigega, Ilaitiya 'aene 'ida giminuganama be 'enega yage maibo'adi 'ida giepaepaludi. Ta sa'i Ilaitiya nina ni'atu 'imai saba, ta esi tomota siguinuwa besobeso 'enaya to'ase 'idi nuwena nadigega, nadigega Buki Tabu 'igimi simana'esena. Ta wate 'abo'agu Tomota Natuna, to'ase manuna Buki Tabu 'igimi simanegu 'aene 'elouya yaudi yalobadi be wate tomota sida guitoyasegu?”

^j 8:38 Md 10:33 ^k 9:2 Mk 5:37 ^l 9:7 Md 3:17; 2 Pi 1:16-18 ^m 9:12 Mal 4:5; Ais 53:3

'Ebweu gwama 'ana le'oasa lobwebwai manuna
(Madiu 17:14-20; Luke 9:37-43)

¹⁴ 'Enega 'oyega simwa'uta ga 'ina tononoyao maibo'adi siloba limedi be boda yaudi ma'ediayao, ta wate lina 'ana toe'itao wate ma'ediayao siegewagewana. ¹⁵ Ga tuta nina pwalu Yesu si'inanena nuwadi 'iowana sinabwana, ga 'enaya sipili manini sabi 'itana.

¹⁶ Ta Yesu 'idi egewagewana manuna 'ienaida, 'igwae, “To'ase manuna waonaona?”

¹⁷ Ga 'ebweu tai boda nidi 'ediyega Yesu 'ieonena, 'igwae, “Inapwana, 'idi egewagewana 'alena natugu, manuna 'ina le'oasa 'enega nigeya kapekapeyana be 'iona, ¹⁸ ta 'aina tuta yaluyaluwa bi'i 'ina guinuwege 'itatai ta 'awanega busobuso siapweapwesa, ta 'iesala'i'ita be 'idededela. Ta 'imu tononoyao ni'atu yasidedi be 'aene yaluyaluwa bi'i gwama 'enega siula apwese, ta nigeya sawesawediya.”

¹⁹ Ta Yesu 'ieonedi, 'igwae, “Omi sana mwa'adega? Ga debami pa'ala yaita! Ni'atu 'imi debapa'ala 'enega yalo'ame'ame. Baga gwama nina wame'e 'eguya be ya'ita.”

²⁰ 'Enega gwama nina sime'ena 'enaya, ta yaluyaluwa bi'i Yesu 'i'itena, 'enega 'iginao ga gwama 'itai ga bale'uya 'ibe'u ga 'idededela ta 'awanega busobuso siapweapwesa.

²¹ Ta Yesu gwama tamana 'ieonena, “To tuta 'ena 'ina le'oasa 'ie'ale?” Ga tamana 'igwae, “Ina tuta gwamega. ²² 'Enega 'abo 'itatai 'aina tuta 'ibebe'u kaiwe 'ala'alasidi 'ediya ta 'aina tuta bwasi ni'udi 'ediya be 'iabe 'iloemwawasi. 'Enega 'abo kapekapeyana 'uda 'atenuwa 'ole'oleyema be 'ulemema.”

²³ Ta Yesu tai nina 'ieonena, 'igwae, “Ni'atu 'uona ‘Abo kapekapeyana’, aga? Ta esi 'uda nuwa'i'isi 'aene 'eguma taemisa, yage maibo'ana kapekapeyana 'edaya.”

²⁴ Gote 'ena tai nina 'iona toitoila, 'igwae, “Ona'ai'aila yaemisa, ta nigeya emisa 'ai'aila. Nuwanuwagu be 'igu emisa 'ugiewaiwaiye.”

²⁵ Ta Yesu boda yaulyaudi sipilipilima 'i'itedi, 'enega yaluyaluwa bi'i 'i'enapa'alina, 'igwae, “Oyo yaluyaluwa to'umaliyo 'imu lobwebwai 'enega gwama 'ieuwauwa, yaloinayo be 'upilisine atae be geya'abo wate 'ebweu tuta 'ulugulugu limana 'ena.”

²⁶ 'Enega yaluyaluwa nina 'imagamagana ga gwama 'ana lobwebwai 'iginaona ga 'idededela sinabwana, ta yaluyaluwa bi'i 'enega 'iapwesa ga 'itauya. Ta boda gwama si'itena 'ana 'ita 'atuwa 'imwawasa, ga simatauta ta sigwae, “Ni'atu 'imwawasa.”

²⁷ Ta Yesu gwama nimana 'igiyaina ga 'igietoolona, ta gwama nina 'itoolo, ni'atu 'ibobo'ana.

²⁸ 'Enega muliyega Yesu ma ina tononoyao silugu anuwaya, ga nada taudimo. 'Enega tonono nidi Yesu sieonena sigwae, "Inapwana, mwa'adega 'abo'ama ga nigea sawesawemaya be yaluyaluwa bi'i 'aula apwese?"

²⁹ Ta Yesu 'igwae, "Nigea 'ebweu to yage 'enega be yaluyaluwa bi'i taula apwese. Nate namo sidesidega, Yaubada 'enaya."

Yesu 'ina mwawasa manuna 'isimana

(Madiu 17:22-23; Luke 9:43-45)

³⁰ Gote 'enega Yesu ma ina tononoyao sena nina sipilisinena, ta Yesu geya nuwana be boda sida mwalatoni mane 'ena sitautauya, 'enega Galili 'edana 'ena sitauya, ³¹ ga 'ina tononoyao 'ie'itedi 'ina mwawasa manuna, 'igwae, "Ma'etamo Tomota Natuna^p 'ana totelesipupu 'ida 'ebwayae 'ana talauwalao 'ediya be siloemwawasi, be 'asiyata 'etoi muliyega 'ida toololimana." ³² Ta 'ina e'ita gete manuna nigea simwalamwalatoni, ta esi nigea 'idi 'Inapwana 'ena sienaenaida, manuna simatauta.

Tonugana taudi tomuliya

(Madiu 18:1-5; Luke 9:46-48)

³³ 'Enega 'asa Kapaneumi 'ena siapwesa ga anuwaya silugu, ga nada Yesu 'ienaida 'ina tononoyao 'ediya, 'igwae, "To yage manuna waegewagewana 'edaya?" ³⁴ Ta siomayamaya ga nigea siee'isa, manuna 'idi egewagewana 'alena nate yaita 'ediyega 'ida anugana.

³⁵ ^q 'Enega Yesu 'imiyatowa ga site tuwelo 'ibwauyedima ga 'ie'ita 'ediya, 'igwae, "Abo yaita 'oyo nuwanuwayo be 'emiyega 'ue'inapwana, 'ilobwenemu be tauyo 'ugimwa'uteyo be 'uetoguinuwa gosemwao manudi." ³⁶ Ta 'ebweu gwama 'i'au'ewenama ga gamwagamwanidiya 'ietoolona ta 'latubwailina ga 'ieonedi, ³⁷ 'igwae, "Eguma yaita 'oyo gwama gete nadigega 'uobobome manugu, nate 'abo'agu wate 'uobobomegu, ta nigea 'aene taugumo 'uobobomegu, ta wate 'agu toetune Yaubada ma'iyagu 'uobobomema."

'Abo yaita tauna nigea 'ietaetalauwaleda tauna 'ilemelemeda

(Luke 9:49-50)

³⁸ ^s Ta Yoni 'ilolagata ga 'igwae, "Inapwana, 'ebweu tai 'a'itena 'amu esanega yaluyaluwa bi'i 'iulaula apwesedi, 'enega 'a'etobodena, manuna tai nina nigea 'ida boda."

^p 9:31 *Tomota Natuna*: Yesu tauna 'ieesena The Son of Man, 'ana mwalatoi tomota tuga. Yesu taunamo 'ieesena Tomota Natuna, ta 'ina e'itao 'ediyega tomota simwalatonina 'aene tauna To'etoseyana Keliso. ^q 9:35 Mk 10:43-44; Lu 22:24 ^r 9:36-37 Yo 13:20 ^s 9:38 Num 11:27-29

³⁹Ta Yesu esiya 'igwae, “Geya'abo wa'eto'etobode. Manuna 'abo 'ebweu yaita yage waiwaidi 'agu esanega 'iguiguinuwedi, geya'abo 'ebweu wate 'isinasinligu.

⁴⁰Manuna 'eguma yaisigedi nigeya sietaetalauwaleda taudi silemelemeda.

⁴¹“Ta wate wada nuwa'i'isi 'aene 'eguma tona'ami 'iyapayapasa be 'ebweu yaita 'ienumami manuna 'omi Keliso 'ina bodao, tauna 'ana pali bobo'ana ma'etamo 'iloba.

To'ase 'igie to'umaliyeda
(*Madiu 18:6-9; Luke 17:1-2*)

⁴²“Ta esi 'eguma yaita 'itoo be 'agu toemisao gogama getedi 'ediyege 'ebweuna 'igie be'uye, tai nina nai waine nina 'ilobwenena be gulewa sinabwana 'otonaya silosipwa be magulewana siula mwa'utedi ni'uya.

⁴³“Wate 'eguma nimayo 'igie be'uyeyo 'ilobwenena be 'u'upwa yaule. Nate nigeya 'ana to'umalinamo 'eguma manima 'upwa'upwayo ta yawasiyo bobo'ana 'uloba. Ta esi to'umali wawasae 'emuya 'eguma manima luwaluwayo siula mwa'uteyo kaiwe 'ala'alata atayana 'enaya. ⁴⁴(-)

⁴⁵“Be wate 'eguma 'aeyo 'igie be'uyeyo 'ilobwenena be 'u'upwa yaule. Nate nigeya 'ana to'umalinamo 'eguma ma imu lopegoi ta yawasiyo bobo'ana 'uloba. Ta esi to'umali wawasae 'emuya 'eguma ma'ae luwaluwayo siula mwa'uteyo 'asagabugabu 'ena. ⁴⁶(-)

⁴⁷“Matayo wate nadigega, 'eguma 'igie be'uyeyo 'u'iwa yaule tuga, manuna nigeya 'ebweu wate 'ana to'umalinamo 'eguma mamata 'ebwe'ebweuyo ta Yaubada 'ina 'ebe lolina 'uloba. Ta esi to'umali wawasae 'emuya 'eguma mamata luwaluwayo siula mwa'uteyo 'asagabugabu 'enaya. ⁴⁸Sena nina 'ena kokowa 'ediya ipwaipwa sisopisopila ataya, be wate kaiwe nigeya 'ida kweu.

⁴⁹“‘Enega tomota maibo'adi 'awesabelulu 'ida giebobob'enedi, nadigega ola masula 'igie bobo'anena.

⁵⁰““Ola yage bobo'ana. Ta 'eguma 'ana lotoona 'isasawala, nigeya sawesawenaya be 'ibobo'ana limana. 'Enega 'ilobwenemi be 'imi bubuna taumi walotoona 'ana dibidibi nadigega waeobobobomemi 'ebweuna 'enaya.”

Sa'ila manuna
(*Madiu 19:1-12*)

10 ¹Ga Yesu sena nina 'ipilisinena ga Yudia 'ina senaya 'itauya ga 'iabala bwasi Yolidani mali esenaya, ga boda sinabwana siegogonama 'enaya, ta 'enega 'ina bubuna nadigega 'ie'ita 'ediya.

²Ta Palisiyao simai ga nuwanuwadi be Yesu sitoo, 'enega 'ena sienaida, sigwae, “‘Inapwana, mwa'adega 'ida lolina sa'ila manuna? Kapekapeyana be tai mwanena 'isa'ilei?”

³Ta Yesu 'igwae, “Mwa'adega Mosese lolina 'i'ebwaya'esemi?”

⁴“Ga Palisiyao sigwae, “Mosese 'itagwala be 'abo tai nuwanuwana be 'isasa'ila, nugana pwepwai 'ena 'ina guitoyasa 'isimane be mwanena 'i'ebwa'e ta 'enega 'isa'ile.”

⁵Ga Yesu 'ieonedi, 'igwae, “Mosese lolina nate 'i'etoladina 'omi 'imi debapa'ala manuna. ⁶“Ta esi wada nuwa'i'isi Yaubada 'ina mweluluwa 'unu 'enega tomota 'eluwa 'imweluluidi, me'olotona ta mewainena. ⁷“Gete 'alena 'enega tai tamana be sinana 'ida pilisinedi be mwanena ma'iyana simiyaluwa, ⁸be siteluwa nidi oodi 'ebweuna tuga. Lowa siteluwa nidi simiya dumaduma ta gete tuga ni'atu sie'ebweu. ⁹Yaubada ni'atu 'isa'u luwedi 'enega geya'abo 'ebweu yaita 'iemiya dumedumedi.”

¹⁰'Enega muliyega Yesu ma ina tononoyao siilama anuwaya ga tonono nidi sienaida limana sa'ila manuna. ¹¹“Enega Yesu 'ieonedi, “Eguma yaita tai mwanena 'isa'ile be 'iaibala mali waine 'ena, tai gete gimimwanena 'ena 'iguinuwa to'umalina, manuna 'iloelata. ¹²Ta wate 'eguma waine mwanena 'isa'ile be 'iaibala mali tai 'ena, waine nina 'iloelata.”

Yesu gogama 'iona obobomedi

(Madiu 19:13-15; Luke 18:15-17)

¹³Ta 'enega tomota gogama sime'edi Yesu 'enaya be 'aene 'ida gitoodi. Ta 'ina tononoyao esi gogama nidi si'etobodedi. ¹⁴“Ta Yesu 'ina tononoyao 'i'itedi ga 'ienapa'aledi, 'igwae, “Geya'abo gogama wa'eto'etobodedi, ta esi wada tagwaledi be 'eguya sida mai, manuna gogama getedi nadigega Yaubada 'ina 'ebeloina 'ilobwene 'ai'ailidi. ¹⁵Manuna 'abo yaisigedi taudi geya'abo gogama getedi nadigega 'idi emisa, geya'abo sa'i Yaubada 'ina 'ebeloina 'ena silugulugu.”

¹⁶'Enega Yesu gogama nidi 'i'aalidi ta 'igitoodi ga 'iona obobomedi.

Esaesa manuna

(Madiu 19:16-30; Luke 18:18-30)

¹⁷Ga Yesu 'itoolo be 'aene 'itatauaya, ta 'ebweu tai 'ipilima ga 'i'aetulasa Yesu matanaya ta 'igwae, “Inapwana, yamwalamwalatoni 'aene 'oyo toe'ita bobo'ana, 'enega to'ase yada guinuwe be 'enega yawasigu ataya yaloba?”

¹⁸Ga Yesu tai nina 'ieonena, 'igwae, “Mwa'adega ga 'enega 'u'awa bobo'anegu? Manuna nigeaya 'ebweu yaita bobo'ana; nate namo Yaubada.

¹⁹“Ta Yaubada 'ina linao ni'atu 'umwalamwalatonidi, nate 'aene:

Geya'abo loemwawasa.

^v 10:4 2 Loi 24:1 ^w 10:6 Nug 1:27 ^x 10:7-8 Nug 2:22-24; Ep 5:31 ^y 10:11 1 Ko 7:10-11
^z 10:14-15 Md 18:2-3 ^a 10:19 Sia 20:12-17

Geya'abo loelata.

Geya'abo 'ipwala.

Geya'abo simana kabokabo.

Geya'abo kaboegea tomota 'idi gwegwe 'u'ewa'ewadi.

Ta wate tamayo be sinayo 'uda 'amayabedi."

²⁰ Ga tai nina 'igwae, "Inapwana, 'igu tuta gwamega ga batuwa loina nidi getedi yamuliya 'ai'aileli."

^{21 b} "Enega Yesu ma ina gwausowala tai nina 'iduneyena ta 'igwae, "Nate namo 'ebweuna yage 'ilogegesemu. 'Enega 'uila 'imu 'asaya be 'imu gwegwe maibo'adi 'uegimwaneyedi be 'adi maisa 'ueguyaiyedi togomabeso 'ediya, ta 'enega 'umamai be 'umuliyegu, be 'enega ma'etamo 'imu esaesa galewaya 'uda loba."

²² Ona gete tai nina 'inonona ta 'ina esaesa sinabwana 'iegagalena, 'enega nuwana 'imwau 'ai'aila, ta 'iila.

²³ 'Enega Yesu 'ilo'ita dadana ga 'ina tononoyao 'ieonedi, 'igwae, "Abo yaisigedi ma idi esaesa sinabwana 'idi lugu Yaubada 'ina 'ebeloina solanaya mwauna."

²⁴ Ta 'ina tononoyao nuwadi 'iowana 'ina ona gete manuna. 'Enega Yesu 'ieonedi, 'igwae, "Natugwao, Yaubada 'ina 'ebeloina 'ana lugu mwau wawasae. ²⁵ Ona'ai'aila kameli tauna yobai sinabwana, 'enega tupwana mwauna be siyaluma 'ana lobwalena 'enega 'ilulugu, ta esi toesaesao 'idi lugu Yaubada 'ina 'ebeloina 'enaya mwau wawasae."

²⁶ Yesu 'ina ona gete manuna 'ina tononoyao sinuwa owana wawasae ga sieonena, "Eguma gete nadigega, yaita sana sawesawenaya be 'ebe gwausowala 'iloba?"

^{27 d} 'Enega Yesu 'iduneyedi ga 'igwae, "Yage gete mwau wawasae tomota 'ediya, ta esi nigeya mwauna Yaubada 'enaya, manuna Yaubada 'enaya yage maibo'ana kapekapeyana."

²⁸ "Enega Pita 'ilolagata ga 'igwae, "Inapwana, 'abo'ama mwa'adega? Manuna 'ima gwegweyao maibo'adi ni'atu 'apilisinedi ta 'amuliyemu."

²⁹ Ta Yesu 'igwae, "Ona'ai'aila, 'eguma yaisigedi 'omi 'imi anuwao, tasimiyao, nuumiyao, sinamiyao, tamamiyao, natumiyao be 'imi bwa'ao wate wapilisinedi, ta wate 'elouya wada loba manugu be tetela bobo'ana 'ana simana manuna, ³⁰ 'ami e'isa gete tuga wada loba nadigega analedi anuwao, tasimiyao, nuumiyao, sinamiyao, natumiyao be 'imi bwa'ao, ta wate ma'etamo galewaya yawasimi ataya waloba. ³¹ Ta gete tuga toanuganao yaudi ma'etamo sida muliya be taudi simulimuliya ma'etamo sida nugana."

^b 10:21 Mk 8:34 ^c 10:21-22 Mk 4:18-19 ^d 10:27 Lu 1:37 ^e 10:28 Mk 1:16-20; Lu 5:28

Yesu 'ina mwawasa 'ana simana 'etonina
(Madiu 20:17-19; Luke 18:31-34)

³²^fEnega ma'etamo 'edaya situ'etu'e Yelusalema manuna, ga Yesu 'inuganugana ta 'ina tononoyao simulimuliya, be ma idi nuwaowana, ta 'aina tomota wate ma idi matauta 'edaya simulimuliyedi. 'Enega 'ina tononoyao site tuwelo nidi 'ibwau egogona limedi ga 'iemataluwedi to'ase 'iabe 'iapwesa 'enaya, ³³^gigwae, “Gete tuga tatu'etu'e Yelusalema. 'Abo'agu Tomota Natuna ta 'agu tosipupu nina 'ida telesipupuyegu totaliyao sinabwadi be lolina 'ana toe'itao 'ediya, be 'igu mwawasa manuna sida lolina, be muliyega sida 'ebwayaegu taudi nigeya me Yudia 'ediya, ³⁴be sida tuyeyegu be sigiwaligu be balaeyega sisapigu be 'enega siloemwawasigu, be 'asiyata 'etoi yatoolo limana.”

Yemesa be Yoni 'idi sida Yesu 'ena
(Madiu 20:20-28)

³⁵'Enega Yemesa be Yoni, taudi Sebedi natunao, Yesu 'ena simai ga sieonena, sigwae, “'Inapwana, 'amai sabi sida 'emuya.”

³⁶Ga Yesu 'igwae, “To'ase nuwanuwami be yada guinuwa manumi?”

³⁷Ta sigwae, “Ma'etamo 'imu 'ebeloina 'ena nuwanuwama be selabemuya 'ada miyatowa, 'ebweu 'ataimuya ta 'ebweu gegeumimuya.”

³⁸^gTa Yesu 'ieonedi, 'igwae, “'Omi 'imi sida gete 'ana mwalatoi nigeya wamwalamwalatoni. Mwa'adega 'elouya keigana 'enega yanunuma, kapekapeyana be 'omi wate 'enega wanunuma? Ta wate bapitaiso mwauna nina ma'etamo yaloba, mwa'adega 'omi wate nadigega sawesawemiya be wada bapitaiso'esa?”

³⁹^h'Enega sigwae, “Sawesawemaya.” Ta Yesu 'igwae, “'Ona'ai'aila, keiga nina 'enega yanunuma 'omi wate 'enega wanunuma, be wate bapitaiso nina 'enega 'iabe yada bapitaiso 'omi wate 'enega wada bapitaiso, ⁴⁰ta esi nigeya sawesaweguya be yaesinuwa yaisigedi ma'etamo 'igu etoloina 'enaya 'ataiguya be gegeumiguya sida miyatowa, manuna Yaubada tauna 'ina 'ebeloina be 'iesinuwa.”

⁴¹Ta tononoyao site sanau Yemesa be Yoni 'idi sida sinonona ga sigamwasowaledi. ⁴²'Enega Yesu maibo'adi 'ibwau egogonedima ga 'ieonedi, “'Omi wamwalatonina taudi bale'uya sieesedi 'aene 'inapwanao 'idi tomotaiyao siloiloina pa'aledi. ⁴³ⁱTa 'omi geya'abo wate nadigega taudi waguiguinuwa'esa. Ta 'eguma yaita 'oyo nuwanuwayo be 'emiyegea 'uetoloina 'ilobwenemu be gosemwao manudi 'uda etoguinuwa. ⁴⁴Ta wate 'eguma yaita 'oyo nuwanuwayo be 'emiyegea 'uetoanugana, 'ilobwenemu be gosemwao maibo'adi manudi 'uetopaisewa.

^f 10:32 Mk 8:31, 9:31 ^g 10:38 Mk 14:36 ^h 10:39 Gu 12:2; Et 1:9 ⁱ 10:43 Mk 9:35

^{45j}“Ta 'abo'agu Tomota Natuna^k yamai bale'uya nigea 'aene tomota manugu siguinuwa, ta esi sabi guinuwa tomota manudi, ta wate yatagwalegu be yamwamwawasa tomota maibo'ami 'ami etoli'ama manuna.”

Batimio matana 'i'esasedi
(*Madiu 20:29-34; Luke 18:35-43*)

⁴⁶'Enega simai Yeliko 'ena, ga tuta nina Yesu ma ina tononoyao Yeliko sipilisinena, boda sinabwana si'oayabudi, ga tomata kebokebo 'ana esana Batimio silobena, tauna Timio natuna, ta tuta yauna 'eda tupitupinaya 'imiyami ta 'iesidasida mani be gwegwe manudi.

^{47l}Ga Batimio nina ale 'inonona 'aene Yesu goma Nasaleta 'itautauya, 'enega Yesu 'ena 'ibwau, 'igwae, “Yesu ye, 'oyo Debida 'ina susu, 'uda 'atenuwa 'ole'oleyegu!”

⁴⁸'Enega tomota maibo'adi Batimio nina si'etobodena, sigwae, “Ulosa'u! Tuwa bwau!” Ta tuga 'ibwau toitoila, 'igwae, “Debida tubuna ye, 'uda 'atenuwa 'ole'oleyegu.”

⁴⁹'Enega Yesu 'itoolo, ta 'iona, “Wada bwauyenama.” Ga tomota sigwae, “Bobo'ana, 'utoolo. Yesu 'ibwayemu.”

⁵⁰'Enega 'ana tala'apwala 'i'ewa yaulena ga 'itoolo manini, ga Yesu 'ena 'imai.

⁵¹Ta Yesu 'ieonena 'igwae, “To'ase nuwanuwayo be manuyo yada guinuwe?” Ga tomata kebokebo nina 'igwae, “Inapwana, kapekapeyana be matagu 'uda gie'esasedi?”

^{52m}'Enega Yesu 'ieonena, 'igwae, “Bobo'ana! Gete tuga 'imu emisa 'enega matayo 'i'esasedi ni'atu.” Gote 'ena matana 'i'esasedi, ga 'edaya Yesu 'imuliyena.

Yesu 'ina lugu Yelusalema 'ena
(*Madiu 21:1-11; Luke 19:28-40; Yoni 12:12-19*)

11 ¹'Enega situ'etu'e Yelusalema manuna ga 'asa gidalidi Betani ta Betipegi selabediya silogelogedo, nate 'oya Olibe 'agalaunaya, ta Yelusalema nunganidiya tupwana 'edasola. 'Enega Yesu 'ina tononoyao 'eluwa 'igimi etunedi sena nidi gidalidi 'ediya ma 'adi emataluwa, ²'igwae, “Watauya 'asa gote matamiya 'enaya, ta 'eguma waapwesa 'asa nina matanaya, yobai 'ebweu wa'italoba kaiwe 'ena silosipwena, nate ase mwaneyauna, tauna nigea tomota sida gelu toona. Yobai nina wali'ami be wame'e. ³Ta 'abo 'ebweu yaita 'ienaida 'emiya be 'igwae, ‘To'ase manuna nate yobai nina wali'ali'ami?’ tai nina waeona, “Inapwana nuwanuwana, be tuta kukupana namo be 'ida etune ilenama.’”

^j 10:45 1 Ti 2:5-6 ^k 10:45 *Tomota Natuna*: Yesu tauna 'ieesena The Son of Man, 'ana mwalatoi tomota tuga. Yesu taunamo 'ieesena Tomota Natuna, ta 'ina'itao e'ediyea tomota simwalatonina 'aene tauna To'etoseyana lKeiso. ^l 10:47 Md 9:27 ^m 10:52 Mk 5:34

4'Enega site luwa nidi sitauya 'asa nina 'enaya ga yobai ase silobena anuwa mata'awaninaya, ta kaiwe 'ena silosipwena, 'enega sie'ale be sili'ami. 5Sili'ali'ami ta 'aina tomota sitootoolo selabediya sigwae, "To'ase manuna nate yobai nina wali'ali'ami?"

6Ta site luwa nidi sigwae, "Inapwana nuwanuwana, be tuta kukupana namo be 'ida etune ilenama," ga 'ediya sitagwalena. 7Ta yobai nina si'ewena ga sitauyena Yesu 'ena, ga 'adi 'oamega gwauna siloesona, 'enega Yesu 'igelutu'e, ga 'itautauya.

8Ta boda yaudi wate 'adi 'oamao 'edaya siesodi, ta 'aidi kaiwe nalidi mayawadi siguledi 'eda 'ana eiyala manuna.

9"Ta 'aina boda Yesu sianuganena ta 'aina boda siamuliya, ga maibo'adi silotuputupu ta sibwaubwau, sigwae, "Kamatoki 'Inapwana, Yaubada 'ana esanega 'umai sabi 'etoseyema. 10'Ebeloina tubumao Debida 'enega 'iapwesa limanama. Gete manuna Yaubada Toloetana sana 'atuputupu."

11 Ga Yesu ni'atu Yelusalema 'ena 'iapwesa ga Anuwa Tabu 'ena 'ilugu, ga yage yauna Anuwa Tabu solanaya 'iduneyedi, ta ni'atu 'asuinuwauwa, 'enega ma ina tononoyao site tuwelo siila Betani ga nada si'eno.

Yesu kaiwe 'ebweu 'iba'ena
(*Madiu 21:18-19*)

12 Ga tomwa 'iulisina ga sitoolo ga Betaniyega siilaila limana Yelusalema manuna, ta Yesu 'ibotana, 13 ga 'edasolega kaiwe 'ana 'ita 'atuwa damaya mayawana 'i'itena, 'enega 'inao selabenaya be nuwanuwana 'aene uwanega 'ida loepa'ala, ta esi 'i'itena yawa daisinamo, tuga 'aweuwauwa ma'etamo 'adi tuta. 14^oEnega Yesu kaiwe nina 'iba'ena ga 'igwae, "Geya'abo wate 'uuwauwa limana be tomota 'enega si'e'ai." Ga 'ina ona gete 'ina tononoyao sinonona.

Yesu togimwane 'ipa'idi Anuwa Tabu solanega
(*Madiu 21:12-17; Luke 19:45-48; Yoni 2:13-22*)

15'Enega Yelusalema 'ena simai, ga Anuwa Tabu solanaya 'ilugu, ga toegimwaneyao be togimwaneyao solanega 'ipa'i apwesedi, ta mani 'ana toesa'ugelasao 'idi tebeli 'i'aubuiyedi, ta bunebune 'adi toegimwaneyao 'idi 'ebemiya wate 'i'aubuiyedi. 16Ta wate anuwa solana 'iegagalena be geya'abo tomota ma idi gwegwe sitautauya anuwa solanega. 17^pGa 'ie'itedi 'igwae, "Nai Buki Tabu 'ena Yaubada 'ina ona si'etoladina wamwalatonina, 'igwae, "Igu anuwa sida eese anuwa 'ebe sidasida tomota maibo'adi manudi,' ta 'omi wagibunina ga 'aene 'imi 'ebe 'ipwala."

ⁿ 11:9-10 Sam 118:25-26 ^o 11:14 Mk 11:20 ^p 11:17 Ais 56:7

¹⁸ ʔTa totaliyao sinabwadi be lolina 'ana toe'itao Yesu 'ina guinuwa gete tetelina sinonona, 'enega sigamwasowalena ga sinuwa edaedadama be sida loemwawasi, ta nigeŷa sawesawediya, manuna simatautena, ta wate Yesu 'ina e'itao tomota yaŷaudi nuwadi 'i'ewena.

¹⁹ Ga ni'atu 'iboi, 'enega Yesu ma ina tononoyao 'asa nina siebesinena.

Kaiwe nina Yesu 'iba'eba'ena 'i'oapelu
(*Madiu 21:20-22*)

²⁰ ʔTa tomwa 'iulisina ga sitoolo sabi ila Yelusalema, ga 'edayā sitautauya, ta Yesu kaiwe nina 'iba'eba'enaya si'itena ni'atu yawana maibo'ana si'oapelu. ²¹ 'Enega Pita Yesu 'ina ona 'inuwa'i'isina ga 'igwae, "Inapwana, 'u'ita kaiwe nina 'uba'eba'enaya ni'atu 'i'oapelu."

²² Ta Yesu 'ieonedi, 'igwae, "Eguma 'imi emisa wasa'u Yaubada 'ena, 'omi wate 'imi guinuwa waiwaidi wada guinuwedi. ²³ ʔWate yaona 'ai'aila 'emiya 'eguma yaita 'oyo nigeŷa 'uda enuwanaluwa ta esi 'uemiemisa be to'ase 'uda ona sida apwesa tuga, 'eguma 'oya gote 'uloine be 'ugwae, "Umiya dolo olaya,' 'imu ona 'ida ematamatane tuga.

²⁴ ʔʔEnega yaeonami to'ase waside Yaubada 'ena, wada emisa tuga be ma'etamo wada loba. ²⁵ ʔWate 'abo wasidasida Yaubada 'ena, gosemiyao 'idi loegesiyaŷo wanuwataudi 'abo to'ase 'idi bubuna 'emiya, be gete 'enega Tamami galewaya 'omi wate 'imi loegesiyaŷo 'ida nuwataudi." ²⁶ (-)

Yesu 'ina lolina manuna
(*Madiu 21:23-27; Luke 20:1-8*)

²⁷ 'Enega ni'atu siilama Yelusalema, ta Yesu Anuwa Tabu solanaya 'iadadana, ga totaliyao be lolina 'ana toe'itao be wate 'inapwanaŷo simai, ²⁸ ʔga Yesu sienaidena, sigwae, "Tai, yaita 'ina loinega ga gete nadigega 'uguiguinuwa'esa?"

²⁹ Ga Yesu 'ieonedi, 'igwae, "Nugana yagimi enaida 'emiya be 'eguma wae'isa, 'abo'agu wate yaeonami 'igu lolina manuna. ³⁰ 'Igu enaida gete: Yaita 'ina loinega ga Yoni togiebatipaiso 'iguiguinuwa? Yaubada, nai 'ebweu tomota?"

³¹ 'Enega taudimo 'ediya siegewagewana, sigwae, "Ina ona mwa'adega tae'isa'ese? Manuna 'abo tagwae, 'Yaubada 'enega,' 'iabe 'ieona limada be 'igwae, "Ta! To'ase sana manuna ga Yoni nigeŷa waemiemise?" ³² ʔTa 'eguma tagwae, "Tomota 'enega,' 'iabe pwalu sigamwasowaleda." Manuna tomota yaudi Yoni siemisena 'aene tauna palopita 'ai'aila. ³³ 'Enega Yesu 'ina enaida nigeŷa sie'ie'isa 'ai'aili, ta esi sigwae, "Nigeŷa 'amwalamwalatoni."

Ta Yesu 'ieonedi, 'igwae, "Abo'agu geya'abo wate 'emiya yasimasimana apwesa yaita 'ina loinega ga gete nadigega yaguiguinuwa'esa."

^q 11:18 Mk 14:1 ^r 11:20 Mk 11:14 ^s 11:23 Lu 17:6 ^t 11:24 Md 7:7; Yo 14:13-14

^u 11:25 Md 6:14-15 ^v 11:28 Yo 2:18 ^w 11:32 Md 21:46

'Inapwana 'ina bagula 'ana topaisewao*(Madiu 21:33-46; Luke 20:9-19)*

12 ¹'Enega Yesu 'iona semalimaliyedi, 'igwae, “'Ebweu tai 'ina bagula 'iasona oine daisinamo ga 'ali 'iguinuwana, ga oine 'ana 'iebibibi 'iguinuwana ga anuwa bagula solanaya 'i'abina, 'enega 'ina toguinuwa 'iloinedi be si'ita'i'isi, ta tauna 'itauya mali esenaya.

²“Ta sesoi 'ana tutaya, 'inapwana nina 'ina 'ali'ei 'ebweuna 'ietunena be 'aene oine uwana bagula 'ana to'ita'i'itao 'ediyega 'ida me'edi.

³'Itautauya ga nigea si'ebwa'ebwa'e, ta esi sigiyaina ga sisapina 'enega ma'animenimenamo sietunena ga 'iila.

⁴"Enega 'inapwana nina 'ina 'ali'ei 'eluwena wate 'ietunena 'ediya, ga siununa debanaya ga ma ina omayamaya 'iila.

⁵“Ta wate 'etonina 'ietunena 'ediya ga siloemwawasina. Ta yaudi wate 'ietunedi 'ediya ga 'aidi sisapidi ta 'aidi siloemwawasidi, ga 'enega maibo'adi sigie to'umaliyedi.

⁶"Gote 'ena 'ebweuna namo 'imiyami, tauna natu'ai'ailina. 'Enega tauna wate 'ietunena 'ediya, 'igwae, 'Tauna sana natugu, 'enega sida 'amayabe.'

⁷"Ta ni'atu natuna 'iapwesa 'ediya ga to'ita'i'itao nidi taudimo 'ediya sigwae, 'Gosemao, 'Inapwana gete natuna 'imeemai, 'enega batuwa nina taloemwawasi be 'abo'ada bagula taloine.' ⁸*Ta sigiyaina ga siloemwawasina ga bagula 'etaulunaya siula apwesena."

⁹Ga ni'atu Yesu 'ina emwasala 'igumwala, ga 'ienaida 'ediya, 'igwae, "To'ase 'iabe 'inapwana nina 'iguinuwe? Ona'ai'aila 'inapwana nina 'imama be toguinuwa nidi 'iloemwawasidi, be 'enega bagula nina mali to'ita'i'itao 'iebwae'edi."

¹⁰^Enega Yesu wate onasemalimali Buki Tabu 'enega 'isimanena, 'igwae, "Wanuwa'i'isi Buki Tabu 'ina simana gete nadigega:

"Ola nina lowa to'abi anuwa siguitoyasena.

Ta gete tugai ni'atu sietoolona be 'ie'ola nugana, be 'ola maibo'adi 'iloinedi.

¹¹Nate 'Inapwana 'ina guinuwa 'ebe nuwaowana 'eday.' "

¹²Yesu 'ina onasemalimali gete totaliyao sinabwadi be Palisiyao sinonona ga simwalatonina 'aene taudi tuga manudi 'ionaona, 'enega 'aina 'eda'eda si'ebesena be sida giyai, ta esi nigea sigiyagiyai manuna simatauta pwalu 'ediya. 'Enega sipilisinena ga sitauya.

Sisa 'ina takisi*(Madiu 22:15-22; Luke 20:20-26)*

¹³Ta 'enega 'inapwanao nidi 'aina Palisiyao be wate Elodi 'ina bodao sietunedi Yesu 'enaya be enaidega sikaboe be 'ina loegesi siloba.

* 12:8 Ib 13:12 ^ 12:10-11 Sam 118:22-23; 1 Pi 2:6-8

¹⁴ 'Enega Yesu 'ena simai ga sieonena, sigwae, "Inapwana, ni'atu 'amwalatonimu 'aene 'oyo toe'ita 'ai'aila, ta tomota 'idi waiwai manuna nige'ya 'umatamatauta, ta tuga ona 'ai'aila 'usimana leleleya tomota maibo'adi 'ediya, nate Yaubada 'ina 'eda 'ue'ita 'ai'aila. 'Enega mwa'adega? Sawesawenaya be Kini Sisa manuna takisi tasa'u, nai nige'ya?"
¹⁵ Takisi nina taemaisi Kini 'enaya, nai nige'ya?"

Ta Yesu 'idi kabo ni'atu 'imwalatonina, 'enega 'ieonedi, 'igwae, "To'ase manuna watootoogu? Abaga mani nina wame'e be ya'ita."

¹⁶ 'Enega mani 'ebweuna si'ebwa'ena. Ga Yesu 'ieonedi, 'igwae, "Wada eonagu, mani gete 'ena yaita 'ana ma'ama'yau ta 'ana esana?"

Ta sigwae, "Kini Sisa."

¹⁷ ^a 'Enega Yesu 'ieonedi, "O nadigega. 'Enega 'eguma Kini 'ina yage wa'ebwaya Kini 'enaya, ta 'eguma Yaubada 'ina yage Yaubada wa'ebwa'e." Ga Yesu 'ina ona gete manuna nuwadi 'iowana sinabwana.

Tomwawasa 'idi toololimana

(Madiu 22:23-33; Luke 20:27-40)

¹⁸ ^a 'Enega wate Sadusiyao, taudi nige'ya siemiemisa tomwawasa 'idi toololimana manuna, simai ga Yesu 'ena sienaida, sigwae, ¹⁹ ^b "Inapwana, lolina gete nadigega Mosese 'i'etoladina manuda, 'igwae, 'Abo 'ebweu tai 'iai be nige'ya natunamo ta 'imwamwawasa, tai nina tasina kwabulinana ma'iyana sida ai, be 'enega 'abo waine 'ienatuna, natunao tokwaiya nina 'ana lopa'eluyao.' " ²⁰ 'Enega 'ebe'ita si'ebwa'ena, sigwae, "Ebweu tai matasinao simiyami 'adi yau site sebeni, ga 'adi tomatuwa nina 'iai ga nige'ya natunamo ta tai nina 'imwawasa. 'Enega wate tasina selabenega kwabula nina 'iaina ga wate nadigega nige'ya natunamo ta 'imwawasa. ²¹ 'Enega tasina selabenega kwabula nina 'i'ewena ga wate simiyamiyana ta nige'ya natunamo, ta tai nina 'imwawasa. ²² Ta nadigega tuga tasinao maibo'adi kwabula nina siaiai ta simwawamwawasa, ta nige'ya wate natudimo. Ta muliyega waine wate 'imwawasa. ²³ 'Enega toololimana 'ana tutaya waine nina to tai batu mwane 'ai'ailina? Manuna site sebeni nidi ni'atu siaina."

²⁴ Ta Yesu enaida gete 'ie'isena, 'igwae, "Gete 'imi loegesi, manuna Buki Tabu nige'ya wamwalamwalatoni, ta wate Yaubada 'ina waiwai nige'ya wamwalamwalatoni. ²⁵ Toololimana mulinaya tomota geya'abo siaiai, ta esi 'idi miya aneloseyao galewaya nadigega.

²⁶ ^c "Lowaenei Yaubada Mosese 'ieonena toololimana manuna, 'abo Buki Tabu wasawai wada 'italoba. Manuna tuta nina Mosese mitaway a 'itautauya ta Yaubada kaiwe sabelulu 'enega Mosese nina 'ieonena, 'igwae, 'Abo'agu Ebelaamo 'ina Yaubada ta Aisake 'ina Yaubada ta

^z 12:17 Lo 13:7 ^a 12:18 Gu 23:8 ^b 12:19 2 Loi 25:5 ^c 12:26 Sia 3:2-6

Yekobe 'ina Yaubada.' ²⁷Yaubada nigeya tomota mwawamwawasidi 'idi Yaubada, ta esi tomota mayawasidi 'idi Yaubada. Ta 'omi 'imi e'ita yage gete manuna nigeya palupaluna."

Loina sinabwadi

(Madiu 22:34-40; Luke 10:25-28)

²⁸'Enega loina 'ana toe'ita 'ebweu 'imai ga taudi 'idi egewagewana Yesu ma'edi 'inonona ga 'idi enaidao 'adi e'isa Yesu 'enega 'inonodi bobo'ana wawasae, 'enega tauna wate Yesu 'ena 'ienaida, 'igwae, "Inapwana, loinao maibo'adi 'ediyege to loina sinabwana?"

²⁹^dTa 'enega Yesu 'igwae, "Loina sinabwana gete: 'Omi me Isileli 'igu ona gete wanonoi 'aene 'Inapwana Yaubada tebweuna namo, ³⁰'enega 'imu 'Inapwana Yaubada 'uda obobome 'ateyo be yaluyaluwayo be nuwayo be wate 'imu waiwai maibo'ana 'ediyege.

³¹^e"Ta 'ebweu wate loina sinabwana gete: Gosemwao 'uda obobomedi, nadigege tauyo 'amu oboboma.

"Loina 'eluwa getedi loina maibo'adi sisinabwa sinedi."

³²'Enega loina 'ana toe'ita nina Yesu 'ina ona 'inonona ga 'igwae, "Inapwana, 'imu ona nate ona 'ai'aila 'aene tauna tebweuna tuga Yaubada, ta nigeya 'ebweu wate Yaubada 'imiyami. ³³^f'Enega 'ilobweneda be taobobome 'ateda maibo'anega be nuwada maibo'anega be 'ida waiwai maibo'anega, be wate gosedaoda tada obobomedi nadigege tauda taobobomeda. Loina 'eluwa getedi taliya yauyaudi be 'ebwayadaitao maibo'adi sisinabwa sinedi, aga?"

³⁴Ta Yesu tai nina 'ina ona 'inonona 'aene palupaluna, ga 'ieonena, 'igwae, "Nate ona 'ai'aila, ta 'oyo Yaubada 'ina 'ebeloina 'ena ni'atu 'uloselabena."

'Enega muliyega tomota Yesu simatautena ga nigeya 'ebweu yaita 'itootoo be 'ienaida limana 'enaya.

To'etoseyana nina tauna Debida 'ina susu

(Madiu 22:41-46; Luke 20:41-44)

³⁵Ta 'enega Yesu Anuwa Tabu solanaya 'ie'ie'ita tomota 'ediya, ga 'ieonedi, 'igwae, "Mwa'adega ga 'enega 'aina loina 'ana toe'itao sigwae 'aene Debida 'ina susuyega To'etoseyana Keliso 'iapwesa, ³⁶^gmanuna lowa Yaluyaluwa Tabuna Debida 'igiesinapuna ga Debida To'etoseyana nina 'i'awa 'inapwanena, 'igwae:

Yaubada 'iona 'igu 'Inapwana 'enaya, 'igwae,

"Ataiguya 'umiyatowa be 'ana laba

'amu talauwalao yasa'u mwa'utedi 'aeyo 'ubuninaya."

^d 12:29 2 Loi 6:5 ^e 12:31 1 Loi 19:18; Lo 13:9-10; Ga 5:14 ^f 12:33 Osi 6:6

^g 12:36 Sam 110:1; Gu 2:34-35

³⁷Debida nina 'ina 'Inapwana Keliso, 'enega mwa'adega sana ga Debida 'ina susuyega muliyega Keliso 'iapwesama?"

Ta boda maibo'adi Yesu 'ina e'ita nuwadi 'i'ewena.

Yesu loina 'ana toe'itao 'i'awa to'umaliyedi

(Madiu 23:1-36; Luke 20:45-47)

³⁸'Enega Yesu 'ieonedi, 'igwae, "Geya'abo loina 'ana toe'itao 'idi bubuna wamulimuliye. Manuna taudi adelidi tuga nadigega tuta yauna nuwanuwadi be 'adi 'oamao duduladi si'otedi be tomota gamwagamwanidiya sisakosakowasi be 'aene sida 'amayabedi. ³⁹Ta wate nuwanuwadi 'ebemiya bobo'adi Anuwa Tapwalolo 'ediya, be wate sagali 'adi tutaya nuwanuwadi be bwaimaya sida miyatowa. ⁴⁰Ta wate tuta yauna tomota matadiya Yaubada 'ena sisidasida dudulana, ta esi 'idi sida nina nigeya bobo'ana, manuna 'atediya sinuwanuwa mwa'adega 'iabe kwabulao sikabo'esedi be 'idi gwegweyao si'ewadi. 'Enega ma'etamo Yaubada e'isa to'umalina 'i'ebwa'edi."

Kwabula 'ina 'ebwayadaita

(Luke 21:1-4)

⁴¹'Enega Yesu 'ebwayadaita 'ana 'ebesa'u deinaya 'imiyatowa, ga tomota yaudi 'idi 'ebwayadaita mani sisa'usa'u ta Yesu 'iyo'oyo'o, ga toesaesao 'idi 'ebwayadaita sinabwadi 'i'itedi, ⁴²ta wate kwabula gomagamabesona 'i'itena 'ina 'ebwayadaita toea 'eluwa namo 'isa'udi.

⁴³^h'Enega Yesu 'ina tononoyao 'ibwau egogonedima, ga 'ieonedi, 'igwae, "Ona'ai'aila, kwabula gote 'ina 'ebwayadaita maibo'adi 'idi 'ebwayadaita 'isinabwa sinedi. ⁴⁴Manuna maibo'adi 'idi tupwa sinabwana 'imiyami, ta esi kwabula gote gomagamabesona ta 'ina mani maibo'ana 'isa'una, ga nigeya 'ebweu wate 'ina tupwa 'imiyami be 'enega 'ana masula 'ida gimwane."

Tuta mwauna ma'etamo 'iapwesama

(Madiu 24:1-14; Luke 21:5-19)

13 ¹'Enega Yesu ma ina tononoyao Anuwa Tabu 'enega siapwesa, ga 'ina tonono 'ebweu Anuwa Tabu 'ana anuwao Yesu 'ena 'ie'itaena, 'igwae, "Inapwana 'u'ita anuwa getedi 'adi guinuwa bobo'ana wawasae, gulewa sinabwadi 'ediyega si'abidi."

²ⁱTa Yesu 'igwae, "Anuwa nidi sinabwadi 'u'ita'itadi ma'etamo maibo'adi siligeya yauledi be geya'abo wate 'ebweu tupwa wa'ita'ita lima."

³Muliyega Yesu 'itauya Olibe 'oyana 'ena ga 'imiyatowaya ta 'enega Anuwa Tabu Yelusalema 'enaya 'idunedune, ga Pita, Yemesa, Yoni

^h 12:43 2 Ko 8:12 ⁱ 13:2 Lu 19:44

be Anidulu simai ga taudimo Yesu ma'edi, 'enega sieonena, sigwae, 4“‘Inapwana, 'ueonama to tuta 'ena Anuwa Tabu nidi siligeidi ta to we'liwe'iyaya 'adi 'ita 'ediyega 'ada mwalatoni 'aene yage nidi 'uonaediya 'iabe siapwesama?’”

5'Enega Yesu 'ilolagata ga 'ediya 'igwae, “Wa'ita'i'isimi 'abona nai tomota 'aidi sikaboemi. 6'Manuna ma'etamo tomota yaudi 'agu esanega simama be 'aene sianugana gesiyemi, be 'ebweuna 'ebweuna 'ida gwae, ‘'Abo'agu To'etoseyana nina,’ be tomota yaudi sida muliyedi. 7Wate ale 'etamo wanonodi saiyo selabemiya ta 'edasolaya manudi, ta geya'abo wa'ate'ate sa'ala, manuna yage getedi sida apwesa nugana ta esi bale'u 'ana 'ebe losalowa 'ana tuta ma'etamo. 8Manuna 'etamo mali boda mali boda 'ediya sida losaiya, ta wate mali 'ebeloina mali 'ebeloina 'ediya sida losaiya, be wate mwani'ini'i siapwesa sena yaudi 'ediya, be botana sinabwadi sida apwesa. Ta yage getedi tuta mwaudi 'ana 'ebe e'ale tuga.

9^k“Ta 'omi esi wa'ita'i'isimi, manuna tomota sida giyaimi be sitauyemi etala manuna, be Anuwa Tapwalolo 'ediya 'etamo sisapisapimi, ta wate 'iabe toloinao be kiniyao matadiya si'au'ewami be watoolo ta sietalaemi, manuna 'omi 'aene 'igu bodao, be teteligu 'ediya wada simane. 10'Ta tetela bobo'ana 'ida 'elelewana nugana sena maibo'ana 'ediya be muliyega tuta 'ana 'ebe losalowa 'ida apwesa.

11“Ta 'abo toloinao matadiya sietoolomi sabi etala, geya'abo wa'ate'ate sa'ala be 'aene wada ona'esa, ta esi ma imi 'atepatu wada ona tuga, manuna nigeya 'omi 'imi ona wasimasimane, ta esiya Yaluyaluwa Tabuna tuta gote 'ena ona 'i'ebwa'emi be wasimana apwese.

12“Ta wate tuta simeemai 'ediya tomota 'idi susu solanaya losaiya 'ida apwesa manugu, nate tai tasina 'isipupuyei be siloemwawasi. Be nadigega wate tamana natuna 'ida sipupuyei be siloemwawasi. Be wate gogama sinadiyao be tamadiyao sida etalauwaledi be siloemwawasidi. 13^mBe tomota maibo'adi sida etalauwalemi manuna 'omi 'aene 'agu toemisao. Ta 'abo yaita 'ie'alama'i'ita be 'itoolopa'ala be 'ana laba tuta 'ana 'ebe losalowa 'enaya, gwausowala ataya 'ida loba.

Mwau sinabwana

(Madiu 24:15-28; Luke 21:20-24)

14ⁿ“Ma'etamo 'eguma tomota wa'ita yage to'umali wawasae ta gadilulu sietoolo sena etaetabuna 'ena ('Abo yaita ona gete 'isawai 'ida nuwa sabwalena), tuta gote 'enaya Yudia 'ana tomityanao 'ilobwenedi be 'oya 'ediya sidedena. 15Ta 'eguma yaita bwaimaya 'imiyami 'ida dena manini ta geya'abo 'ilugulugu limana 'ina anuwaya 'ina gwegwe sabi 'ewadi.

^j 13:6 Mk 13:21-22; 1 Yo 2:18 ^k 13:9-13 Md 10:17-22 ^l 13:10 Md 28:19

^m 13:13 Yo 15:18-21 ⁿ 13:14 Dan 11:31

¹⁶Be 'abo yaita bagulaya 'ipaipaisewa geya'abo 'iilaila 'ana 'oama mali esenaya 'isa'unaya manuna.

¹⁷“Ta tuta gote 'enaya to'euwanao be toesusuyao sienuwa'ole'ole.

¹⁸'Enega wada sidasida be tuta bobo'ana Yaubada 'ida 'ebwa'emi 'imi tuta dena 'enaya, ta geya'abo gogai 'ana tutaya.

¹⁹“Ona'ai'aila tuta gote mwau wawasae, manuna tuta nina Yaubada bale'u 'imweluluina 'enega ga batuwa nigeya 'ebweu wate mwau gete nadigega, ta muliyega mwau gete geya'abo wate 'iapwesapwesa limana.

²⁰Mwau gote 'ana 'asiyatao 'eguma Yaubada geya'abo 'igiegie kukupai 'iabe tomota maibo'adi simwamwawasa, ta esi Yaubada 'asiyata nidi 'ida giekukupa, nate tauna 'ina tomotai esiesinuwadi manudi.

²¹“'Enega 'abo yaita 'ieonami be 'igwae, 'Keliso gete' nai 'Gote' geya'abo waemisedi. ²²^pManuna Keliso kabokabo be palopitao kabokabo 'iabe siapwesa be we'iwe'iyaya waiwai di tomota 'ediya sida e'itaedi, be 'ediyega 'abo sawesawediya Yaubada 'ina bodao esiesinuwadi sikwakwani. ²³'Enega wa'ita'i'isimi manuna yage getedi manudi ni'atu yagimi simanedi 'emiya.

Yesu 'ina ila limanama

(Madiu 24:29-31; Luke 21:25-28)

²⁴“Ta tuta mwau nina 'igugumwala be muliyega sinala 'iguguyoi be wate nawalae 'ina maedana 'ikwekweu, ²⁵be kwadimao galewega sibebe'u, be yage yauyaudi galewaya simiyami 'idi waiwai sida neneta. ²⁶^rAbo'agu Tomota Natuna, be tuta gote me bale'u maibo'adi si'itagu pwanega yamwa'umwa'utama ma igu waiwai ta ma igu esaesa sinabwana, ²⁷^sbe 'enega 'igu aneloseyao yaetuned i be 'igu boda esiesinuwadi siegogonedima bale'u be galewa be yagila maibo'adi 'idi senao 'ediyega.

'Ebe'ita saido 'enega

(Madiu 24:32-35; Luke 21:29-33)

²⁸“'Ebe 'ita saido 'enega yada e'itami 'aene 'eguma saido' yawadi auwaudi 'igalugalulu wamwalatonina 'aene losiye 'ana tuta 'iloseloselabe.

²⁹Ta wate we'iwe'iyaya nidi ni'atu 'emiya yasimanedi, 'eguma to tuta wa'italobadi ni'atu wamwalamwalatoni 'aene 'igu tuta ila limanama ni'atu 'iloseloselabena. ³⁰Ona'ai'aila 'epata gete geya'abo wagumwagumwala be 'ana laba yage nidi maibo'adi sida apwesa.

° 13:19 Dan 12:1 ^p 13:22 2 Te 2:9; Et 13:13 ^q 13:24-25 2 Pi 3:10; Et 6:12-13

^r 13:26 Md 26:64 ^s 13:27 1 Te 4:16-17 ^t 13:28 saido: 'Ebe'ita gete me Yudia 'idi kaiwe 'ana esana pigi (fig), uwana tupwana nadigega damaya uwana, ta esi yawadi sisagusagu nadigega saido.

³¹ “Ma'etamo galewa ta bale'u sisasawala ta 'igu onao geya'abo sa'i sisawasawala.

'Ina mai 'ana tuta nigeya mwalatoninamo
(Madiu 24:36-44)

³² “Nigeya 'ebweu yaita 'imwalamwalatoni to tuta nai to 'asiyata 'ena yaila limanama, ta wate aneloseyao galewaya nigeya simwalamwalatoni. 'Abo'agu wate nigeya yamwalamwalatoni. Ta Tamagu tebweuna namo 'imwalamwalatoni. ³³ ”Enega walomata'i'ita manuna 'igu tuta ila limanama nigeya wamwalamwalatoni.”

³⁴ 'Ebe'ita wate Yesu 'i'ebwa'edi, 'igwae, “Eguma 'ebweu 'inapwana 'iabe 'ina anuwa 'ida pilisine be 'itatauya mali senaya, 'ina toguinuwa'o 'ebweuna 'ebweuna 'idi paisewa 'i'ebwa'edi, be 'iloinedi be 'aene 'ina anuwa si'ita'i'isi, ta wate anuwa 'ana 'awa 'ana to'ita'i'ita 'ieonena, 'igwae, ‘Geya'abo 'u'eno'eno ta esi 'ulomata'i'ita 'ai'aila.’ ³⁵ ”Enega 'ilobwenemi be walomata'i'ita be wayamwayamwagu, manuna toni anuwa 'ina mai 'ana tuta nigeya wamwalamwalatoni, nai 'asuinuwanuwaya, nai niuniuwanaya, nai tomwa uliulitaya, nai gonagonaya. ³⁶ Ta geya'abo yalatuma be 'eno'enoega yaloeloesalutuimi.

³⁷ “Igu emataluwa gete 'omi 'emiya be wate tomota maibo'adi 'ediya 'aene wada lomata'i'ita 'ai'aila.”

'Inapwanao nuwanuwadi be Yesu siloemwawasi
(Madiu 26:1-5; Luke 22:1-2; Yoni 11:45-53)

14 ¹ *Ataona Sagalina 'ana 'ebe nuwa'i'ita 'ida apwesa 'asiyata 'eluwa mulidiya. Sagali nina 'enaya pwalawa daisina, nigeya 'ana 'ebe gieseseyamo, si'a'ani. Ta totaliyao sinabwadi be lolina 'ana toe'itao sinuwanuwa edaedadama mwa'adega Yesu sida kabo'ese be 'aene sida giyai be sida loemwawasi, ² ta sigwae, “Geya'abo sagali solanaya Yesu tagiyagiyai 'abona nai tomota sigamwasowaleda be silosaiya 'edaya.”

Waine Yesu 'ieoloina 'asa Betani 'enaya
(Madiu 26:6-13; Yoni 12:1-8)

³ Tuta nina Yesu Betani 'ena 'imiyami, ta 'i'e'ai Saimoni 'ina anuwaya, tauna lowa tolepelo 'ebweu; ga waine 'ebweu ma ina bunama 'iluguma; ta bunama nina 'ana esana nadi, 'ana maisa sinabwana, ta 'ana botolo bobo'ana wawasae 'enaya 'isiwena. Ta waine botolo 'awana 'i'aulasena ga bunama nina Yesu debanaya 'isiwena.

⁴ Ta 'aina tomota si'itena ga waine silomugiyena, sigwae, “To'ase manuna bunama 'imudalina? ⁵ 'Ilobwenena be bunama nina 'igimwaneyu

" 13:32 Gu 1:7 v 13:33 Md 25:13 w 13:35-36 Lu 12:37-38 x 14:1 Sia 12:1-27;
Mk 10:33-34

be 'ana maisa 'etoi analedi kina nadigega 'i'ewa be 'ieguyaiye togomabeso 'ediya.” 'Enega waine nina si'ena pa'alina.

⁶Ta Yesu 'ieonedi, 'igwae, “Tuwa! Walosa'u! Geya'abo waine wagie dededoni, manuna 'ina lema gete 'eguya bobo'ana wawasae. ⁷Togomabeso nidi waoneonedi tuta maibo'ana selabemiya simiyami, be 'abo to tuta nuwanuwami wada lemedi, ta 'abo'agu esi nigeya tuta dudulana ma'emi tamiyami. ⁸Ta waine gete to'ase sinabwana nadigega 'enaya 'iguinuweni 'eguya, nate bwalagu 'igimi eoloina sabi gibubu 'agu sa'u'ali'ali manuna. ⁹Ta ona'ai'aila, ma'etamo teteligu 'ana loguguya tomota sinoonoi bale'u maibo'ana 'enaya, ta waine gete 'ina guinuwa 'eguya tetelina sida emwasali wate.”

Yudasa 'ina tagwala Yesu 'ana telesipupu manuna

(Madiu 26:14-16; Luke 22:3-6)

¹⁰'Enega Yesu 'ina tonono 'ebweu site tuwelo 'ediyege, tauna Yudasa Isikaliota, 'itauya totaliya sinabwadi 'ediya ga nuwanuwana be Yesu 'ediya 'ida telesipupuye. ¹¹Ga Yudasa 'ina ona sinonona ga sigwausowala ga 'ena siona upaupa be 'aene 'ana maisa si'ebwa'e. 'Enega Yudasa tuta bobo'ana 'iyamwena be 'aene Yesu 'ediya 'ida telesipupuye be sigiyai.

Yesu ma ina tononoyao si'e'ai

(Madiu 26:17-25; Luke 22:7-14, 21-23; Yoni 13:21-30)

¹²Ataona Sagalina solanaya beledi daisina nigeya gieseseinamo sie'ani ga sagali 'ana 'asiyata nugana 'ena lamiyao siunudi Ataona 'ana 'ebe nuwa'i'ita manuna, ga 'asiyata nina 'ena Yesu 'ina tononoyao sieonena, sigwae, “Inapwana, mane 'ena nuwanuwayo be Ataona Sagalina manuyo 'agibubu?”

¹³'Enega 'ina tononoyao 'eluwa 'ietunedi ta 'ieonedi, “Watatauya Yelusalema, be 'abo tai 'ebweuna ma ina 'ebe gobwasi 'i'aalina waloba, tai nina wamuli 'oayabu ¹⁴be ma'emi walulugu anuwaya, be toni anuwa waeona, wagwae, “Ima toe'ita gete nadigega 'iona'esa, “To sena 'utagwale be 'ena ma igu tononoyao Ataona masulina 'a'a'ani?” ¹⁵Be 'enega 'iabe sena sinabwana etanaya gibugibubuna 'ie'itami, tauna 'ena Ataona masulina wagibubu manuda.”

¹⁶'Enega tonono nidi sitauya ga 'asa Yelusalema 'ena silugu ga to'ase nadigega Yesu 'isimanena 'ediya yage nidi maibo'adi silobedi, ga anuwa nina 'ena Ataona masulina sigibubuna manudi.

¹⁷Ta 'asuinuwanuwaya Yesu ma ina tononoyao simai ¹⁸ga site tuwelo simiyatowa sabi 'e'ai. Ta 'idi 'e'ai solanaya Yesu 'ieonedi, “Gosegwao yaona 'ai'aila 'aene 'ebweuna tai gete tuga ma'edai ta'e'ai, ta sa'i 'iabe 'itelesipupuyegu.”

¹⁹Ta Yesu 'ina ona gete manuna sinuwa mwau, ga 'ebweuna 'ebweuna Yesu 'ena 'ienaida, 'igwae, “'Inapwana, yaita? Nai 'abo'agu?”

²⁰Ga Yesu 'igwae, “'Agu tosipupu nina 'omi wate tuwelo 'emiyega, ta tauna ma'iyagu gaeba 'ebweuna 'enega 'a'e'ai. ²¹'Abo'agu Tomota Natuna ma'etamo yatatauya 'eda nina lowa Buki Tabu 'ena 'igimisimanena, ta esi 'agu totelesipupu nina nuwa'ole'olena sa'i; ta bobo'ana 'abo lowa sinana geya'abo 'ida enaenatune, manuna 'ina tubuwa 'enega 'ienuwa'ole'ole 'ina guinuwa to'umalina manuna.”

'Inapwana 'ina 'e'ai

(Madiu 26:26-30; Luke 22:15-20; 1 Kolinita 11:23-25)

²²'Etamo si'e'ai ta Yesu masula 'i'ewena ga manuna 'iona oboboma ta 'igitomwena ga 'i'ebwa'edi, 'igwae, “Gete wa'ewa oogu.”

²³Ta oine makeigana wate 'i'ewena ga manuna 'ilokagutoki Yaubada 'ena ga 'i'ebwa'edi, ga maibo'adi sinuma. ²⁴^bTa wate 'ieonedi, 'igwae, “Gete lalagu 'idaudau tomota yaumi manumi, nate loina auwauna. ²⁵Ta yaeonemi tuta gete be mulinaya oine gete geya'abo 'enega yanumanuma limana ga 'ana laba oine auwauna yanunuma Yaubada 'ina senaya.”

²⁶'Enega wali 'ebweuna siwaliyena ta siapwesa ga situ'e 'Oya Olibe 'enaya.

Yesu 'isimana apwesa eyaseyase manuna

(Madiu 26:31-35; Luke 22:31-34; Yoni 13:36-38)

²⁷^cTa Yesu 'ieonedi, “'Iabe maibo'ami wada denasinegu, nadigega Buki Tabu 'ina simana, 'igwae,

‘To'ita'i'ita sipi yaloemwawasi be sipi nidi sida 'elelewana.’

²⁸^dTa 'igu toololimana mulinaya Galili 'ena yatatauya be 'omi muliguyega wawawai.”

²⁹'Enega Pita 'ilolagata ga 'igwae, “'Iabe maibo'adi sidena sineyo ta tebweugu ma'iyayo.”

³⁰^eTa Yesu Pita 'ieonena, “'Yaona 'ai'aila, boiboi batuwa muliyega be kakaleko 'igwagwane maluwa, ta 'oyo 'uda gimi eyaseyaseyegu matoi.”

³¹Ta 'enega Pita ma ina 'awapa'ala 'igwae, “'Inapwana, geya'abo sa'i yaeyaseyaseyeyo. 'Eguma siloemwawasiyo 'abo'agu wate ma'iyayo siloemwawasida.” Tononoyao maibo'adi wate nadigega siona'esa.

Yesu Gedesemane 'ena 'isidasida

(Madiu 26:36-46; Luke 22:39-46)

³²Ga sitauya 'ebweu sena 'ana esana Gedesemane 'ena, ga 'ina tononoyao 'ediya 'igwae, “Gete 'ena wamiyami, ta 'abo'agu yasisida Yaubada 'ena.” ³³Ta

^b 14:24 Sia 24:8; 1 Ko 10:16; Yo 6:54-56 ^c 14:27 Yo 16:32; Sak 13:7 ^d 14:28 Mk 16:7
^e 14:30 Mk 14:66-72

site toi ma'ena*o* 'i'au'ewedi, taudi Pita be Yemesa be Yoni, 'enega Yesu ma ina 'ateuyauya ta ma ina nuwamwau, ^{34f}g'ieoned*i*, 'igwae, “Ategu 'iuyauya sinabwana nai 'iabe yamwamwawasa, 'enega bada wamiyami ta walomata'i'ita.”

³⁵Ta Yesu 'ialaga tupwana ga 'ibe'u sanamwa'uta ga 'isidasida 'aene 'abo kapekapeyana 'elouya gete Yaubada 'ida 'ewayaule, ³⁶h'igwaegwae, “Tamagu ye, guinuwa yauna sawesawemuya, 'enega nuwanuwagu be 'elouya keigana gete 'eguyega 'u'ewayaule, ta geya'abo 'abo'agu 'igu nuwena 'enega ta 'oyo esi 'imu nuwena 'enega 'uda guinuwa.”

³⁷'Enega 'iila ga site toi nidi 'ilobedi ni'atu si'eno mwataya, ga Pita 'iloanoanona, 'igwae, “Saimoni, mwa'adega 'u'eno'eno. Nigeya sawesawemuya be tuta gidalina namo manuna 'umata pa'ala, aga?”

³⁸Ga wate 'ieoned*i* maibo'adi, 'igwae, “'Ilobwenemi be wamata pa'ala be wasidasida be 'enega geya'abo Seitani 'itootoomi. Ona'ai'aila, yaluyaluwami nuwanuwana ta tuga manuna oomi sitaba.”

³⁹'Enega Yesu 'ilaga limana ta 'ina sidasida ni'a 'ilolimena.

⁴⁰Ta Yesu wate 'iila 'ina tononoyao 'ediya ga 'ilobedi wate si'eno mwataya, manuna matadi ni'atu si'eno'eno. Ta 'iloanoanodi ga sitoolo ma idi omayamaya, ga nigeya 'idi 'ebe onamo.

⁴¹Ga Yesu wate 'ilaga ga 'isidasida, ta 'ina ilama 'etonina 'enaya 'ilobedi si'eno mwataya, ga 'ieoned*i*, “Mwa'adega, ma'etamo tuga wa'eno'eno ta waeyawai'ata, aga? Ta wa'ita, 'abo'agu Tomota Natuna 'igu tuta ni'atu 'iapwesa be sida sipupuyegu toto'umalidi 'ediya. ⁴²Watoolo be tatatauya, manuna 'agu totelesipupu nina ni'atu gete 'imeema.”

Yesu 'ana giyaina

(Madiu 26:47-56; Luke 22:47-53; Yoni 18:2-12)

⁴³Yesu 'etamo 'ionaona ga Yudasa 'iapwesama, tauna Yesu 'ina tononoyao site tuwelo 'ebweuna 'ediyega. Ta wate totaliya sinabwadi be lolina 'ana toe'itao be 'inapwanao tolosaiyao Yudasa ma'edi sietuned*i* be 'aene Yesu sida giyai, ta boda nidi ma idi sisaisaiyao be wepasiyao wate sime'edi.

⁴⁴Ta Yudasa we'iwe'iyaya ni'atu 'ediya 'isimanena, 'igwae, “'Abo yaita ya'atubwaili, nate tauna Yesu, be wagiyai ta walomata'i'isi be watauye.” ⁴⁵'Enega 'itauya palupaluna Yesu 'ena ga 'ilokagutokiyena ta 'i'atubwailina. ⁴⁶'Enega boda nidi siapwesama ga Yesu sigiyaina.

⁴⁷Ta Yesu 'ina bodao 'ebweuna 'ediyega 'itootoolo selabenaya ga 'ina sisaisaiya 'ilisilolona ga totaliya sinabwana 'ina toguinuwa tenana 'i'upwa yaulena.

⁴⁸iTa Yesu boda 'ieoned*i*, 'igwae, “Sana 'abo'agu to'ipwala ga 'enega ma imi sisaisaiya be ma imi wepasi wamai sabi giyaigu. ⁴⁹Ta to'ase 'alena

^f 14:34 Yo 12:27 ^g 14:34-35 Ib 5:7-8 ^h 14:36 Yo 6:38 ⁱ 14:48 Yo 18:20

ga 'enega nigeaya wagiyaigayaigu 'asiyata nidi yaudi gamwagamwanimiya yamiyami Anuwa Tabu 'ena ta yae'ie'ita tomota 'ediya? Ta tuwa tuga yage getedi siapwesama be 'aene palopitao 'idi gimisimana Buki Tabu solanaya sida apwesa.”

⁵⁰JⁱEnega Yesu 'ina tononoyao maibo'adi sidena sinena. ⁵¹Ta 'ebweu tubuwau ma 'ana 'oama 'ebweuna namo Yesu 'i'oayabuna, ta tolosaiyao nuwanuwadi sigiyai, ⁵²ta sigisa'ilina ga 'ana 'oamamo si'ewena, ta mabubugewana 'ideni.

Yesu si'au'ewena toloinao 'ediya

(Madiu 26:57-68; Luke 22:54-55, 63-71; Yoni 18:13-14, 19-24)

⁵³Ta Yesu si'au'ewena ga siluguyena totaliyao 'idi 'inapwana 'ina anuwaya, manuna anuwa nina 'ena totaliya sinabwadi be 'inapwanao be lolina 'ana toe'itao ni'atu siegogonama ga simiyami. ⁵⁴Ta Pita 'edasolega Yesu 'imuliyena ga 'imai totaliya sinabwana nina 'ina 'asaya, ga Pita nina to'ita'i'itao ma'ediya simiyatowa, ta kaiwe 'ena sisiyasyata.

⁵⁵'Enega totaliya sinabwadi be 'inapwanao nidi nuwanuwadi Yesu 'ana toe'ewao sida lobadi be 'idi e'ewa 'enega Yesu sida loemwawasi, ta nigeaya 'ebweu wate silobaloba. ⁵⁶Manuna toe'ewa yaudi sisimasimana, ta esi 'idi simana nigeaya leleleya. Taudi maibo'adi tokabo tuga. ⁵⁷^kTa 'aidi 'ediyega sitoolo ga Yesu sie'ewa kabokaboena, sigwae, ⁵⁸“Yesu 'ina ona 'ebweu 'anononaya, 'igwae, ‘Anuwa Tabu gete tomota si'abinaya ma'etamo yalige yaulei be 'asiyata 'etoi 'ediya yada 'abilima, ta nigeaya tomota nimadiyega.’ ” ⁵⁹Ta sa'i 'idi simanao yage gete manuna nigeaya sieleleleya.

⁶⁰'Enega totaliya sinabwana nina matadiya 'itoolo ga Yesu 'ienaidena, 'igwae, “Nigeaya 'imu e'isamo, aga? Tomota gotedi 'idi e'ewa 'emuya ni'atu 'unononaya?” ⁶¹'Ta Yesu tuga 'i'alaenono, ga nigeaya 'ionaona.

Ta 'enega totaliya sinabwana Yesu 'ena 'ienaida limana, 'igwae, “Mwa'adega 'oyo Yaubada natuna To'etoseyana niyo, nai nigeaya?”

⁶²^mGa Yesu 'igwae, “Abo'agu tauna, Tomota Natuna nigu, be ma'etamo wa'itagu Toewaiwai sana 'atainaya yamiyami be wate galewa pwananao debadiyega yamama.”

⁶³⁻⁶⁴ⁿ'Enega totaliya sinabwana nina 'igamwasowala 'ai'aila, 'enega taunamo 'ana 'oama 'isabuna ta 'igwae, “'Ina ona to'umalina wanononaya? Ona'ai'aila tai gete Yaubada 'isinalina. Tuwa! Geya'abo wate 'ana toe'ewao sionaona 'ina loegesiya manudi. Mwa'adega 'imi nuwanuwa Yesu manuna?”

Ta 'enega maibo'adi silolagata ga sigwae, “'Ilobwenena be 'imwamwawasa!”

^j 14:50 Md 26:31; Yo 16:32 ^k 14:57-58 Yo 2:19-21 ^l 14:61 Mk 15:5; Ais 53:7

^m 14:62 Mk 13:26; Dan 7:13 ⁿ 14:63-64 Yo 19:7; 1 Loi 24:16

⁶⁵Gote 'ena 'aina tomota Yesu sigiwalina, ga matana 'oamega siwaduna ta siunu dadanena ma idi 'eetete, sigwae, “Ueonama yaita 'isapimu.”

Ta to'ita'i'itao nidi Yesu sigiyaina ga sisapisapi ta sitautauye.

⁶⁶Ta Pita ma'etamo 'etauluya 'imiyami, ga totaliya sinabwana 'ina toguinuwa gomagweine 'ebweuna 'iapwesama, ⁶⁷ga Pita 'i'itena 'isiyasiyata. 'Enega waine nina Pita 'iduneduneye ga 'igwae, “Oyo goma Nasaleta Yesu nina lowa ma'iyayo wamiyami, aga?”

⁶⁸Ta Pita 'ieyaseyase, 'igwae, “Yage nina 'uonaonae nige ya yamwalamwalatoni.” 'Enega Pita 'idena ga tupwana 'iaapwesa.

⁶⁹Ta gomagweine nina Pita 'ienima susuyena tomiya nidi 'ediya, 'igwae, “Tai gote Yesu 'ina boda 'ebweu.”

⁷⁰Ga Pita 'inonona ga 'ieyaseyase limana, 'igwae, “Abo'agu nige ya.”

Tuta kukupana namo mulinaya toyo'o nidi Pita sieonena, sigwae, “Ona'ai'aila 'ukabo. 'Oyo Yesu 'ina boda 'ebweu, manuna 'oyo goma Galili.”

⁷¹'Enega Pita 'isawatamatamana ta ona to'umalina 'enega 'ibwautu'e, 'igwae, “Yesu tauna manuna waonaona, 'abo'agu nige ya wate yamwalamwalatoni. Tamada!” ⁷²Ta tuta gote 'ena kakaleko 'igwane 'eluwena, ga Pita 'inuwa'i'sina Yesu 'ina ona 'aene “Muliyega be kakaleko 'igwagwane maluwa, ta 'oyo 'uda gimieyaseyaseyegu matoi.” Ta 'enega Pita 'ina kabo to'umalina 'inuwa'i'sina ga 'idedoi.

Yesu 'ina etala Pailato matanaya

(Madiu 27:1-2, 11-14; Luke 23:1-5; Yoni 18:28-38)

15 ¹'Enega tomwa 'iulisina ga totaliyao sinabwadi be 'inapwanao be lolina 'adi toe'itao be toloinao maibo'adi sideli egogonama ga siloiloina Yesu manuna, 'enega nimana siyonidi ga sitauyena Pailato 'ena be 'aene Pailato nina 'ida loine.

²'Enega Pailato Yesu 'ienaidena, 'igwae, “Uda simana, 'oyo me Yudia 'idi kini, aga?”

Ta Yesu 'igwae, “Ni'atu nate 'uona saba.”

³Ta 'enega totaliyao sinabwadi yage yaudi manudi Yesu sie'ewena.

⁴'Enega Pailato Yesu 'ienaida limena, 'igwae, “Mwa'adega nige ya 'imu e'isamo? Simana getedi 'amu e'ewa manuna 'unononaya?”

⁵'Ta Yesu nige ya 'ebweu wate 'ie'ie'isa, 'enega Pailato nuwana 'iowana sinabwana.

Siloina be Yesu 'ida mwawasa

(Madiu 27:15-26; Luke 23:13-25; Yoni 18:38–19:16)

⁶Yakwala 'ebweuna 'ebweuna Ataona Sagalina 'ana tuta 'enaya toloina nina 'ina bubuna nate deliyega 'ebweu tai 'ili'ami be 'iapwesa, 'eguma yaita pwalu siesinuwe.

⁷Tuta gote 'ena 'aina me Loma 'adi talauwalao deliya simiyami, manuna geya nuwadi me Loma 'idi lolina ga silosaiyedi, ga 'ebweuna 'ediyega 'ana esana Balaba, losaiya nina solanaya tomota 'iloemwawasidi. 'Enega me Loma Balaba magosenao sigiyaidi ga deliya sisa'udi.

⁸'Enega boda siegogonama ga si'awanoi Pailato 'enaya, sigwae, "Sawesawenaya be 'ebweu tai 'uda li'ami manuma, nadigega 'ima sidasida 'emuya 'uguiguinuwe yakwala 'ebweuna 'ebweuna 'enaya?"

⁹'Enega Pailato 'ieonedi, "Nuwanuwami 'aene me Yudia 'imi kini yada 'etoli'ami manumi, aga?" ¹⁰'Manuna Pailato 'imwalatonina 'aene totaliya sinabwadi 'idi e'ipi'ipiyega Yesu siwasegigiyena sabi loemwawasina.

¹¹'Ta sa'i totaliya sinabwadi ni'atu tomota nuwanuwa to'umalina sienuwa sa'uyena 'ediya, 'enega Yesu siguitoyasena ta Balaba esiya 'ana esana si'inanena be 'ida li'ami manudi.

¹²Ta Pailato 'ieonedi wate 'igwae, "Ta mwa'adega yada lolina'esa tauna waesena 'imi kini?"

¹³Ga wate sibwau, sigwae, "Kelose 'ena tada tutuepa'iyel"

¹⁴Ta Pailato 'igwae, "To'ase sana 'ina loegesi ga 'enega 'aene mwawasa 'iloba?"

Ta sibwau toitoila, sigwae, "Kelose 'ena tada tutuepa'iyel"

¹⁵'Enega Pailato nuwanuwana be pwalu 'ida giegwausowalidi ga Balaba 'ili'amina, ta wate 'ina tolosaiyao 'iloinedi be Yesu balaeyega sida sapi be muliyega sida tutuepa'iyel kelose 'enaya.

Tolosaiyao Yesu situyeyena
(*Madiu 27:27-31; Yoni 19:2-3*)

¹⁶'Enega Pailato 'ina tolosaiyao Yesu sisapina ta si'au'ewena ga 'ina anuwaya siluguyena, nate tolosaiyao 'idi sena sinabwana anuwa solanaya, ga tolosaiyao 'idi bodao maibo'adi sibwau egogonedima. ¹⁷"Enega toesaesao 'adi 'oama bweyabweyalina 'enega Yesu sie'oamena ga 'ana peyaula kwakwakwala 'ediyega siguinuwenaga debanaya sisa'una. ¹⁸Ga silolagata be tuyeya 'enega silokagutokiye, sigwaegwae, "Kamatoki 'oyo me Yudia 'idi kini ye!"

¹⁹"Ta wate 'etoguna 'enega Yesu debana sisapina, ta sigiwalina, ga tuyeyega matanaya si'aetulasa. ²⁰'Enega 'idi tuyeya 'igumwala, ga 'oama esaesa 'enega sialolona, ta tauna 'ana 'oamega sie'ote limena, ga si'au'ewena sabi giekelosena.

Yesu situtu epa'iyena kelose 'enaya
(*Madiu 27:32-44; Luke 23:26-43; Yoni 19:17-27*)

²¹Ga 'asa sinabwana 'enega siapwesa, ga goma Sailini mitawega 'imeemai silobena, ga sididigena be Yesu 'ana kelose 'ida 'aali. Tai nina 'ana esana Saimoni, ta Alekisana be Lupuso tamadiya.

† 15:10 Yo 11:47-48, 12:19 * 15:11-14 Gu 3:14 † 15:17-19 Lu 23:11 " 15:19 Ais 50:6

²² 'Enega si'au'ewena sena Goligota 'enaya (Goligota 'ana mwalatoi nate 'Bulubulu 'asana'), ²³ ga oine be mulo si'einisena ga si'ebwa'ena be 'aene geya'abo uya 'ilotolotoo sinabwana, ta Yesu 'iguitoyasena. ²⁴ "Enega kelose bale'uya sisa'unaya ta Yesu 'enaya situtu epa'iyena ga sietoolona. Ga muliyega toguinuwa nidi Yesu 'ana 'oamao si'ewedi ga sieguyaiyedi taudimo 'ediya, ta 'idi eguyai esasala ulaesinuwa 'enega, be 'eguma yaita 'inugana 'ana 'oama 'ebweu 'i'ewa.

²⁵ Tuta nina Yesu sigie kelosena nate gonagona 'ana gamwagamwana 'enaya. ²⁶ Ta 'ana kelose 'enaya si'etoladina "Me Yudia 'adi toloina." Nate 'ina mwawasa 'alena.

²⁷ Ta wate to'ipwala 'eluwa sigie kelosedi, 'ebweu Yesu 'atainaya ta 'ebweu gegeuminaya. ²⁸ w(-)

²⁹ "Ta tomota 'aina 'edega Yesu kelose 'ena situyeyena ta siedagiyena, sigwae, "Nuwa'ole'oleyo! 'Uona 'aene sawesawemuya Anuwa Tabu 'uligei be 'asiyata 'etoi soladiya 'u'abilima. ³⁰ Baga 'uda 'etoseyeyo tauyo be keloseyega 'uebusima."

³¹ Ta wate totaliyao sinabwadi be lolina 'ana toe'itao taudimo 'ediya sionaona gagasa, ga Yesu si'eetetena, sigwaegwae, "Mali tomota 'i'etoseyedi ta tauna 'ida 'etoseye! ³² Tauna 'aene To'etoseyana nina ta sena Isileli 'ana toloina, abaga keloseyega 'ida ebusima be ta'ita, be 'enega taemise."

Ta to'ipwala nidi Yesu ma'ena sigie kelosediya taudi 'adi keloseyega sibwa'onao ga Yesu siba'ena.

Yesu 'imwawasa

(Madiu 27:45-56; Luke 23:44-49; Yoni 19:28-30)

³³ Ta ni'atu 'asuoleole sena maibo'ana 'iguguyoi ga 'ana laba 'asuinuwanuwaya, ³⁴ ga 'asuinuwanuwaya Yesu 'enana sinabwanega 'ibwau, ga 'igwae, "Eloi, eloi, lama sabakitani," ta 'ana gibui 'aene "Igu Yaubada, 'igu Yaubada, to'ase manuna 'upilisinegu?"

³⁵ Ta 'aina tomota selabenaya sitootoolo 'ina bwau sinonona ta sigwae, "Wanono, Ilaitiya 'ibwaubwaue." ³⁶ "Enega 'ebweuna 'ediyege 'ipili ga balou 'i'ewena, ga oine dalelena 'ena 'ietupa'utuina, 'enega 'ebweu kaiwe 'ena matana 'ibadiyena ga 'ie'etotu'eyena Yesu 'awanaya be 'isokuku, ta tai nina 'igwae, "Tuga tayamwayamwa, nai 'iabe Ilaitiya 'imama be keloseyega 'i'etoseye."

³⁷ Ta Yesu 'ibwau toitoila ga yawasina 'igumwala.

³⁸ "Ta kaleko nina Anuwa Tabu 'ana pitaupa 'iesabu luwena etanega ga 'imwa'uta 'ubunaya.

³⁹ Ta tolosaiyao 'adi toanugana Yesu 'ana kelose matanaya 'itootoolo Yesu 'ina mwawasa 'ana 'ita gete nadigege 'i'itena, 'enega 'igwae, "Ona'ai'aila tai gote Yaubada natuna."

^v 15:24 Sam 22:18 ^w 15:28 Ais 53:12 ^x 15:29-30 Sam 22:7; Yo 2:19 ^y 15:34 Sam 22:1

^z 15:36 Sam 69:21 ^a 15:38 Sia 26:31-33; Ib 10:19-20

40^b Aina iine wate 'edasolega sidunedune, nate Meli Magidala be 'ina waliyesa, tauna Yosese be tasina megwamana Yemesa sinadiya, be Salome wate, 41 taudi lowa Yesu simuliyena ta 'ana masula siguinuwenaya 'ina sakowasi Galili solanaya manuna, ta 'aina iine wate Galiliyega Yesu ma'enao silagama Yelusalema 'enaya, maibo'adi sidunedune.

Yesu sisa'u 'ali'aliyena

(Madiu 27:57-61; Luke 23:50-56; Yoni 19:38-42)

42 Ta ni'atu 'asuinuwa ga gibubuna mali 'asiyata manuna, nate me Yudia 'idi Sabate. 43 'Enega goma Alimatia 'ana esana Yosepa 'imai, tauna 'ebweu me Yudia 'idi toanugana ma 'ana emisa, ta 'iyamwayamwa be to tuta Yaubada bale'uya 'ida etoloina. Tauna Yosepa nina 'imai ga ma ina 'atepatu 'ilugu Pailato matanaya ga Yesu kokowana 'isidena be 'aene 'ida sa'u'ali'aliye.

44 Ta 'enega Pailato 'ilosuyaena, 'igwae, “Iyae! Yesu ni'atu 'imwawasaya?” 'Enega tolosaiyao 'adi toanugana 'ibwauyenama, ga 'imai, ga Pailato 'ienaida, 'igwae, “Mwa'adega, Yesu ni'atu 'imwawasa?”

45 Ga tai nina 'igwae, “O, ni'atu 'imwawasa.” 'Enega Pailato 'itagwala be Yosepa Yesu kokowana 'ida 'ewa.

46 Ga Yosepa kaleko wakewakekena 'igimwanena ga 'i'ewenama, ga ma ina toguinuwa Yesu kokowana kelose 'enega si'ewa mwa'utenama, ga kaleko nina 'enega siwaduna, ga muliyega sisa'u 'ali'aliyena. Ta 'ali'ali nina sitainaya 'atuwa duluwa gulewa solanaya, ta gulewa sinabwana ta pulipulina 'enega 'ali'ali 'awana sisa'u bodena.

47 Ta Meli Magidala be 'ina waliyesa, tauna Yosese sinana, ma'iyana sie'asiyedi ga 'ali'ali nina 'ena kokowana sisa'una si'itena.

Yesu 'ina toololimana

(Madiu 28:1-8; Luke 24:1-12; Yoni 20:1-10)

16 1 'Enega Sabate nina 'igumwala ga Meli Magidala ma ina waliyesa, tauna Yemesa sinana, be Salome wate ma'ediya bunama bobo'ana sigimwanena be 'aene Yesu bwalana sida eoloi.

2 Ga tomwa 'iulisina, nate wiki 'ana 'asiyata nugana 'enaya, ga sinala 'ina sae'unu 'enaya iine nidi ma idi bunama simai Yesu 'ana 'ali'ali 'ena.

3 Ga taudimo 'ediya sionaona sigwae, “Yaita gulewa nina 'ali'ali 'awanega 'ida puliile manuda?” Manuna gulewa nina sinabwa wawasae. 4 Ta 'enega si'itanao ga 'ali'ali 'ana 'auboda gulewa ni'atu 'awanega sipuli ilena si'itena.

5 'Enega iine nidi 'ali'ali solanaya silugu ga 'ataidiyega tubuwau ma 'ana 'oama wakewakekena 'imiyami si'itena, 'enega si'atesa'ala.

^b 15:40 Lu 8:2-3

⁶Ta tubuwau nina 'ieoned, 'igwae, “Geya'abo wa'ate'ate sa'ala. Yesu goma Nasaleta tauna sigiekelosena wa'ebe'ebese. Tauna nigea bada, manuna ni'atu mwawasega 'itoolo limana. 'Ina 'ebe'eno gete wa'itena tuga kakaena. ⁷“Ta 'omi waila be Yesu 'ina tononoyao 'ediya wasisimana, ta wate Pita 'ena wasisimana, wagwae, ‘Yesu 'itatauya nugana Galili 'ena, ta 'omi wamuliye be gote 'ena wa'ita, nadigega lowa 'ina simana 'emiya.’”

⁸'Enega iine nidi 'ali'aliyega siapwesa manini ga siden, manuna nuwadi 'iowana, ta wate sidededela, ta 'idi matauta nigea yaita 'ena sisimasimane.

Yesu 'ina apwesa Meli Magidala 'ena

(Madiu 28:9-10; Yoni 20:11-18)

⁹^dWiki 'ana 'asiyata nugana gonagonaya, Yesu 'ina toololimana 'enaya 'igimi apwesa Meli Magidala 'enaya, tauna solanega lowa yaluyaluwa bi'i site sebeni Yesu 'iula apwesedi. ¹⁰'Enega Meli nina 'itauya ga Yesu 'ina tomotaiyao 'iemataluwedi, ta taudi tuga 'etamo ma idi nuwamwau sidedoi Yesu manuna. ¹¹Ta Meli emataluwa 'iebwae'di 'igwae, “Yesu mayawasina 'imiyami. Ni'atu ya'itena.” Ta taudi sa'i si'awa kabokaboena.

Yesu 'ina elobaloba 'ina tononoyao 'eluwa 'ediya

(Luke 24:13-35)

¹²Ta muliyega Yesu 'ana tomuliyao 'eluwa Yelusalemega siapwesa ga mali 'asa manuna sitautauya, ga Yesu 'igie apwesena tauna mali 'ita 'enega. ¹³'Enega site luwa nidi Yelusalema 'ena siila ga gosediya siemataluwedi, ta sa'i nigea siemiemisedi.

Yesu ina tononoyao 'idi guinuwa 'iebwae'di

(Madiu 28:16-20; Luke 24:36-49; Yoni 20:19-23; Guinuwa 1:6-8)

¹⁴Muliyega Yesu 'ina tononoyao site elebeni si'e'ai ga Yesu matadiya 'iapwesa, ga 'ienapa'alidi 'idi debapa'ala manuna, 'igwae, “Gosegwao taudi 'igu toololimana mulinaya si'itegu ga 'emiya sisimanaya, ta mwa'adega ga nigea waemisedi?”

¹⁵Ta emataluwa 'iebwae'di, 'igwae, “Watatauya sena maibo'ana 'ediya be teteligu tomota maibo'adi 'ediya waguguyae. ¹⁶^e'Enega yaisigedi siemisegu wada giebatipaiseodi, be 'etoseyana sida loba, ta 'abo yaisigedi nigea siemiemisa ma'etamo lina to'umalina siloba.

¹⁷^f“Ta 'agu toemisao nidi we'iwel'iyaya waiwaiidi sida guinuwedi, nate 'agu esanega yaluyaluwa bi'i tomota 'ediyega sida ula apwesedi, be

^c 16:7 Mk 14:28 ^d 16:9 Lu 8:2 ^e 16:16 Gu 2:38, 16:31-33 ^f 16:17-18 Gu 2:4, 8:7, 28:3-6; Lu 10:19

'enana dumadumadi be dumadumadi 'ediyega sida onaona, ¹⁸ be 'abo mwata bolabolausidi sigilagasidi geya'abo 'idi go'i 'enega siesiesilae, be 'abo bwasi bolausa sinunuma geya'abo simwawamwawasa, be wate 'abo tole'oasao sigitoodi sida bobo'ana tuga.”

Yesu 'itu'e galewaya
(*Luke 24:50-53; Guinuwa 1:9-11*)

¹⁹ ^gIda 'Inapwana Yesu 'ina emataluwa 'ediya ni'atu 'ilosalonina ga 'itu'e galewaya, ga Yaubada 'atainaya 'imiyatowa. ²⁰ ^hTa 'enega sitauya sena yauyaudi 'ediya ga Yesu tetelina siloguguyaena, ta sa'i 'Inapwana ma'edi siguiguinuwa ga 'ina waiwaiyega guinuwa 'ebe nuwaowanao siguinuwedi, ga 'enega tomota tetela nina siemisena.

^g 16:19 Gu 2:33-34; Ep 1:20 ^h 16:20 Gu 14:3; Ib 2:3-4